

Briselē, 2025. gada 19. septembrī
(OR. en)

12680/25

PARLNAT 107
PARLNAT

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs: Eiropas Komisijas ģenerālsēkretāre, parakstījusi direktore *Martine DEPREZ*

Saņemšanas datums: 2025. gada 8. septembris

Saņēmējs: Eiropas Savienības Padomes ģenerālsēkretāre *Thérèse BLANCHET*

Temats: KOMISIJAS ZIŅOJUMS
2024. GADA ZIŅOJUMS
PAR SUBSIDIARITĀTES PRINCIPA UN PROPORCIONALITĀTES
PRINCIPA PIEMĒROŠANU UN PAR ATTIECĪBĀM AR VALSTU
PARLAMENTIEM

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2025) 473 final.

Pielikumā: COM(2025) 473 final

Briselē, 8.9.2025.
COM(2025) 473 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

2024. GADA ZIŅOJUMS

PAR SUBSIDIARITĀTES PRINCIPA UN PROPORCIONALITĀTES PRINCIPA PIEMĒROŠANU UN PAR ATTIECĪBĀM AR VALSTU PARLAMENTIEM

2024. GADA ZIŅOJUMS

PAR SUBSIDIARITĀTES PRINCIPA UN PROPORCIONALITĀTES PRINCIPA PIEMĒROŠANU UN PAR ATTIECĪBĀM AR VALSTU PARLAMENTIEM

1. IEVADS

Šis ir 32. ziņojums par subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa piemērošanu, kas iesniegts saskaņā ar 9. pantu Protokolā par subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa piemērošanu ("Protokols Nr. 2"). Tāpat arī šis ziņojums kopš 2018. gada aptver Komisijas attiecības ar valstu parlamentiem, kuriem ir būtiska nozīme šo principu piemērošanā.

Ar Eiropas Parlamenta, Padomes un Eiropas Reģionu komitejas apsvērumiem šajā ziņojumā ir atspoguļotas norises subsidiaritātes un proporcionalitātes principu piemērošanā un Komisijas attiecībās ar valstu parlamentiem 2024. gadā. Tajā ir izklāstītas arī dažas tendences, kas novērotas priekšsēdētājas Urzulas fon der Leienas pirmajā pilnvaru termiņā no 2019. līdz 2024. gadam.

2024. gads iezīmēja 15 Lisabonas līguma piemērošanas gadus, ar kuru Eiropas Savienībā tika ieviesta augstāka līmeņa parlamentārā uzraudzība un demokrātiskā pārskatatbildība. Gadu gaitā valstu parlamenti dažādā mērā ir izmantojuši subsidiaritātes kontroles mehānismu, un Komisija to ir pēc iespējas pielāgojusi, lai padarītu elastīgāku. Valstu parlamenti ir aicinājuši veikt papildu izmaiņas¹, kuru dēļ daļēji būtu jāgroza Līgums. Subsidiaritātes kontroles mehānismu papildina jau 2006. gadā ieviestais politiskais dialogs. Kopā tie ir daļa no ES politikas veidošanas un nodrošina, ka valstu parlamentu viedokļi tiek pienācīgi uzklauti ES līmenī.

Attiecībā uz vispārējām tendencēm, valstu parlamentu atzinumu skaits pēdējos gados ir samazinājies², savukārt politiskā dialoga ar Komisiju nozīme valstu parlamentiem ir palielinājusies tādā ziņā, ka vairāki no tiem izrāda arvien lielāku interesi iesaistīties ES lēmumu pieņemšanas procesā agrākā posmā³. Komisija ir vairākkārt paziņojusi⁴, ka ir gatava vēl vairāk stiprināt abpusēji izdevīgu dialogu ar valstu parlamentiem, izmantojot vispāratzītus saziņas un sadarbības kanālus. Tā ir mudinājusi valstu parlamentus turpināt attīstīt un pilnībā izmantot jau ieviesto instrumentu potenciālu, lai stiprinātu mūsu demokrātisko noturību un efektīvi risinātu galvenās stratēģiskās politiskās un institucionālās problēmas.

¹ Attiecībā uz valstu parlamentu izvērtējumu par savu lomu ES politikas veidošanā un subsidiaritātes kontroles mehānisma un politiskā dialoga reformēšanā kā nesenu piemēru skatīt COSAC darba grupas valstu parlamentu lomas ES jautājumos 2022. gada secinājumus (https://ipex.eu/IPEXL-WEB/download/file/082d290881a511e50181aac72ddd0080/Conclusions_Cosac_working_group_role_of_NP_in_the_EU_June2022_ENVFinale.pdf). Galvenie lūgumi tika atkārtoti pausti LXXII COSAC plenārsēdē Budapeštā 2024. gada oktobrī, kad valstu parlamenti apsprieda 15 gadu darbības pieredzi atbilstoši Lisabonas līgumam (<https://ipex.eu/IPEXL-WEB/download/file/8a8629a892fab4390192fbf3bf710003/Minutes+of+the+LXXII+COSAC+-+Budapest+-+28-29+October+2024.pdf>).

² Skatīt statistiku 3.1. iedaļā.

³ Skatīt valstu parlamentu paziņojumu, kas ir daļa no LXXII Parlamentu Savienības lietu komiteju konferences (COSAC) 14. punkta, ka "ir pierādījies, ka tie aktīvi piedalās ES rīcībpolitiku *ex ante* pārbaudē un ietekmē ES tiesību aktu projektus, izmantojot politisko dialogu un subsidiaritātes pārbaudes saskaņā ar Lisabonas līguma 1. un 2. protokolu" (<https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/download/file/8a8629a8930500d90193061c58d60005/LXXII+COSAC+Conclusions+EN.pdf>).

⁴ Skatīt Komisijas atbildi uz 2022. gada 13.–15. novembrī Prāgā pieņemtās LXVIII Parlamentu Savienības lietu komiteju konferences (COSAC) plenārsēdes apsvērumiem (<https://ipex.eu/IPEXL-WEB/download/file/8a8629a89541775f0195474fb16e0031/Commission+reply+to+the+LXXII+COSAC+Contribution.pdf>) un 2024. gada oktobra LXXII COSAC plenārsēdes apsvērumiem (<https://ipex.eu/IPEXL-WEB/download/file/8a8629a89541775f0195474fb16e0031/Commission+reply+to+the+LXXII+COSAC+Contribution.pdf>).

2024. gads bija pārejas gads starp diviem Komisijas pilnvaru termiņiem. Tas ietekmēja valstu parlamentu subsidiaritātes kontroles intensitāti un politisko dialogu ar Komisiju. Parasti pārejas gados atzinumu, pamatotu atzinumu, apmeklējumu un sanāksmju ar Komisijas locekļiem skaits, kā arī Komisijas locekļu dalība starpparlamentāros pasākumos samazinās. Tas notika arī 2024. gadā, lai gan mazākā mērā nekā iepriekšējā pārejas gadā, proti, 2019. gadā. Komisija saņēma 252 atzinumus, no kuriem 14 bija pamatoti atzinumi.

2. SUBSIDIARITĀTES PRINCIPA UN PROPORCIONALITĀTES PRINCIPA PIEMĒROŠANA IESTĀDĒS

2.1. KOMISIJA

Labāka regulējuma saistību īstenošana

Komisijas visaptverošā labāka regulējuma sistēma, ko Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija ierindo visaugstākajā līmenī⁵, ir balstīta uz pamatnostādņem un rīkkopu, kas pieņemta 2021. gadā⁶. Tā tika papildus atjaunināta 2023. gada jūlijā, ieviešot jaunu konkurētspējas pārbaudi kā obligātu pielikumu ietekmes novērtējumiem⁷.

Tāpat kā iepriekšējos divos gados, Komisija ir guvusi pozitīvus rezultātus, īstenojot pieeju “viens pieņemts – viens atcelts”, kas kompensē visu jauno administratīvo slogu uzņēmumiem un iedzīvotājiem, samazinot pašreizējo slogu tajā pašā politikas jomā. Turklāt, kā paziņots Komisijas 2024. gada darba programmā, tā centās sasniegt un pastiprināja mērķi samazināt administratīvo slogu par vismaz 25–35 %⁸, neapdraudot saistītos politikas mērķus.

Ieguldījums vienkāršošanā un sloga samazināšanā, izmantojot platformu “Gatavi nākotnei”

2024. gadā platforma “Gatavi nākotnei”⁹ – augsta līmeņa ekspertu grupa, kas palīdz Komisijai vienkāršot ES tiesību aktus un samazināt nevajadzīgo regulatīvo slogu, – pieņēma astoņus atzinumus¹⁰. Daži no tiem bija savlaicīgi saistībā ar ziņošanas prasību racionalizāciju attiecībā uz automatizētu ilgtspējas ziņojumu sniegšanu, darbībām un metodiku ar mērķi izvairīties no nevajadzīgu ziņošanas pienākumu uzkrāšanās, un ņemot vērā Ar ilgtspēju saistītās finanšu informācijas atklāšanas regulu. Piemēram: divi atzinumi bija pašreiz notiekošo Komisijas ES

⁵ [ESAO 2021. gada regulatīvās politikas pārskats | en | ESAO](#).

⁶ [Labāks regulējums: pamatnostādnes un rīkkopa \(europa.eu\)](#); skatīt arī paziņojumu par labāku regulējumu (COM(2021) 219 final).

⁷ Kā paziņots Komisijas paziņojumā par ES ilgtermiņa konkurētspēju un paziņojumā par atbalstu maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU paredzētu atvieglojumu pakete). COM(2023) 168 final un COM(2023) 535 final.

⁸ [Komisijas 2024. gada darba programma](#); tagad mērķis ir samazināt visu administratīvo slogu par vismaz 25 % un samazināt to par vismaz 35 % maziem un vidējiem uzņēmumiem.

⁹ Platforma “Gatavi nākotnei” izmanto valsts, reģionālo un vietējo pārvaldības iestāžu un ieinteresēto personu speciālās zināšanas un pieredzi. Tajā darbojas divas grupas: valdību pārstāvju grupa (valsts, reģionālo un vietējo iestāžu pārstāvji no visām ES dalībvalstīm un Eiropas Reģionu komitejas pārstāvji) un ieinteresēto personu grupa (labāka regulējuma jomas speciālisti, kas pārstāv uzņēmumus un nevalstiskās organizācijas, kā arī Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas pārstāvji). Skatīt https://commission.europa.eu/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-less-costly-and-future-proof/fit-future-platform-f4f_en.

¹⁰ Nosaukumi bija šādi: 1. Automatizēta ilgtspējas ziņojumu sniegšana, 2. Darbības un metodikas ar mērķi izvairīties no nevajadzīgu ziņošanas pienākumu palielināšanās, 3. Ar ilgtspēju saistītas par informācijas atklāšanu finanšu pakalpojumu nozarē, 4. Negodīgas tirdzniecības prakses (NTP) izvērtēšana uzņēmumu savstarpējās attiecībās lauksaimniecības un pārtikas piegādes ķēdē, 5. Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+) izvērtējums, 6. Eiropas Reģionālās attīstības fonda un Taisnīgas pārkārtošanās fonda izvērtējums, 7. Produktu kvadrātcode, 8. Bioloģiskā ražošana un bioloģisko produktu marķēšana.

fundu izvērtējumu pamatā¹¹; citā atzinumā galvenā uzmanība tika pievērsta rīcībpolitikas izvērtējumam¹²; kā arī divi atzinumi attiecās uz bioloģiskajiem produktiem¹³. Daudzos no šiem atzinumiem ir izvirzītas idejas par vienkāršošanu un sloga samazināšanu arī vietējā un reģionālajā līmenī.

Eiropas Reģionu komitejas tīkls *RegHub*¹⁴ sniedza pienesumu platformas “Gatavi nākotnei” darbā saistībā ar vairākiem tās atzinumiem.

Ietekmes novērtējumi

Komisija visos ietekmes novērtējumos, kas sagatavoti attiecībā uz politiski jutīgiem un nozīmīgiem politikas un tiesību aktu priekšlikumiem, analizē atbilstību subsidiaritātes principam un proporcionalitātes principam. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta Izpētes dienesta sniegto informāciju¹⁵ ietekmes novērtējumos šīs dimensijas vidējā kvalitāte ir pastāvīgi uzlabojusies. Regulējuma kontroles padome¹⁶ veic šo novērtējumu neatkarīgu kvalitātes kontroli, un 2024. gadā tā pārbaudīja trīs ietekmes novērtējumus.

Novērtējot atbilstību subsidiaritātes un proporcionalitātes principiem, īpaši svarīgi ir pārrobežu aspekti, kā uzsvērts, piemēram, ietekmes novērtējumā par priekšlikumu direktīvai par saskaņotiem upju informācijas pakalpojumiem (*RIS*) attiecībā uz Kopienas iekšējiem ūdensceļiem¹⁷. Pamatojums publiskai intervencei ES līmenī, izmantojot *RIS* direktīvu, ir balstīts uz iekšzemes ūdensceļu transporta nozares pārrobežu, starptautisko raksturu. Vairāk nekā 75 % iekšzemes navigācijas Eiropas Savienībā veido pārrobežu pārvadājumi. Lai stiprinātu vienoto tirgu, ir vajadzīga koordinēta ES rīcība. Tas ļautu izvairīties no sadrumstalotības starp dažādām valstu *RIS* īstenošanas pieejām.

Izvērtējumi un atbilstības pārbaudes

Subsidiaritātes un proporcionalitātes principi ir arī būtiski izvērtējumu un atbilstības pārbaūžu aspekti, ar kuriem tiek novērtēts, vai ar ES līmeņa rīcību ir sasniegti gaidītie rezultāti attiecībā uz efektivitāti, lietderīgumu, saskaņotību, atbilstību un ES pievienoto vērtību. Izvērtējumi arī palīdz novērtēt, vai ES rīcība laika gaitā joprojām atbilst subsidiaritātes un proporcionalitātes principiem.

Regulējuma kontroles padome 2024. gadā rūpīgi pārbaudīja 17 nozīmīgus izvērtējumus un 2 atbilstības pārbaudes.

Tādējādi, piemēram, ES kosmosa programmas un Eiropas Savienības Kosmosa programmas aģentūras darbības izvērtējumā¹⁸ ir uzsvērts, ka rezultātu sasniegšanai un nepieciešamās ES neatkarības nodrošināšanai kosmosa jautājumiem ir vajadzīgi lieli ieguldījumi; viena valsts nevar sasniegt būtiskus rezultātus viena pati vai atļauties lielu kosmosa programmu. Programmu apjoms

¹¹ Eiropas Sociālais fonds + un Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Kohēzijas fonds un Taisnīgas pārkārtošanās fonds.

¹² Negodīga tirdzniecības prakse uzņēmumu savstarpējās attiecībās lauksaimniecības un pārtikas piegādes ķēdē.

¹³ Kvadrātkodi un bioloģiskā ražošana un bioloģisko produktu marķēšana.

¹⁴ *RegHub* ir vietējo un reģionālo iestāžu tīkls, kura mērķis ir apkopot ES politikas īstenošanas pieredzi, apspriežoties ar vietējā līmeņa dalībniekiem: <https://portal.cor.europa.eu/reghub/Pages/default.aspx>. Sīkāku informāciju par tīkla *RegHub* darbu skatīt 2.4. iedaļā.

¹⁵ *EPRS* – Eiropas Parlamenta Izpētes dienesta pētījums (2025. gada februāris) [Eiropas Komisijas ietekmes novērtējumu kvalitātes analīze Domnīca | Eiropas Parlaments](#)

¹⁶ https://commission.europa.eu/law/law-making-process/regulatory-scrutiny-board_en.

¹⁷ COM(2024) 33 final. Par šo priekšlikumu Zviedrijas *Riksdag* sniedza argumentētu atzinumu, kas ir aplūkots šajā ziņojumā 3.2. iedaļā.

¹⁸ SWD(2024) 173 final.

un sarežģītība prasa īstenošanu ES līmenī, jo nepastāv dzīvotspējīga alternatīva pienācīgas atdeves no ieguldījumiem nodrošināšanai.

Šajā sakarā Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras (*Frontex*)¹⁹ izvērtējums ir parādījis, ka ir sasniegts ES politikas mērķis ārējo robežu pārvaldības jomā, proti, izstrādāt un īstenot Eiropas integrēto robežu pārvaldību valstu un ES līmenī, kas neizbēgami izriet no personu brīvas pārvietošanās Savienībā. *Frontex* palīdz dalībvalstīm īstenot efektīvu robežu pārvaldību. Tās pilnvaras ir izstrādātas dalītas atbildības ietvaros, un *Frontex* uzdevumu mērķis ir nodrošināt atbalstu dalībvalstīm efektīvā ārējo robežu pārvaldībā un personu atgriešanā. *Frontex* sniedz ES pievienoto vērtību dalībvalstīm, nodrošinot papildu personālu un aprīkojumu, kā arī koordinējot kopīgas operācijas un citas operatīvās darbības, ko dalībvalstis nevarētu izpildīt vienas pašas.

2.2. EIROPAS PARLAMENTS²⁰

Eiropas Parlaments 2024. gadā no valstu parlamentiem saņēma 152 iesniegumus saskaņā ar Protokolu Nr. 2. No tiem 14 bija pamatoti atzinumi un 136 bija citi iesniegti dokumenti, kuros nebija paustas bažas par subsidiaritāti. Salīdzinājumam – 2023. gadā tas saņēma 294 iesniegumus, no kuriem 22 bija pamatoti atzinumi.

Tiklīdz Eiropas Parlaments ir saņēmis iesniegumus no valstu parlamentiem, tos saskaņā ar Eiropas Parlamenta Reglamentu nosūta attiecīgajai(-ām) komitejai(-ām)²¹. Juridiskās komitejas (*JURI*) pastāvīgie referenti subsidiaritātes jautājumos attiecīgi 2024. gada pirmajā un otrajā pusgadā bija *Gilles Lebreton* (ID/FR) un *Ton Diepeveen* (P/E/NL). Saņemtos pamatotos atzinumus, kurus par tādiem atzinusi minētā komiteja, informatīvā nolūkā iekļauj *JURI* komitejas pirmās pieejamās sanāksmes darba kārtībā. Komiteja arī piedalās Eiropas Savienības Eiropas lietu komiteju konferences (*COSAC*) ziņojumu sagatavošanā divreiz gadā par jautājumiem saistībā ar subsidiaritāti un proporcionalitāti.

Eiropas Parlamenta Izpētes dienests ir turpinājis sniegt atbalstu Eiropas Parlamenta deputātiem un komitejām saistībā ar subsidiaritātes un proporcionalitātes apsvērumu iekļaušanu to darbā²²:

- sistemātiski pārbaudot Komisijas ietekmes novērtējumu subsidiaritātes un proporcionalitātes aspektus un pievēršot uzmanību visām, it īpaši valstu parlamentu un Reģionu komitejas, paustajām bažām;
- nodrošinot, ka Eiropas Parlaments pats savā darbā pilnībā ievēro šos principus, piemēram, kad tas veic savu būtisko grozījumu ietekmes novērtējumu vai arī analizē tā jauno tiesību aktu priekšlikumu pievienoto vērtību, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 225. pantu, kā arī izmaksas, kas rodas ES līmeņa rīcības neesības dēļ;
- ietekmes novērtējumu izstrādē izvērtējot subsidiaritātes un proporcionalitātes aspektus un galveno uzmanību pievēršot ES pievienotajai vērtībai.

¹⁹ SWD(2024) 75 final.

²⁰ Šā ziņojuma 2.2.–2.4. iedaļas pamatā ir attiecīgo ES iestāžu un struktūru sniegtie apsvērumi.

²¹ Saskaņā ar Reglamenta 43. pantu, ja valsts parlaments iesniedz Eiropas Parlamenta priekšsēdētājam pamatotu atzinumu, minēto dokumentu nodod par konkrēto jautājumu atbildīgajai komitejai un informēšanas nolūkā nosūta Juridiskajai komitejai (*JURI*), kas ir atbildīga par subsidiaritātes principa ievērošanu.

²² 2024. gadā tas sagatavoja 19 sākotnējās analīzes par Komisijas ietekmes novērtējumu, 1 papildu ietekmes novērtējumu, 8 īstenošanas novērtējumus, 4 kārtējos kontrolesarakstus un 1 *ex post* izvērtējuma pētījumu. Attiecībā uz ES pievienoto vērtību tika sagatavoti arī pieci ziņojumi par Eiropas integrācijas trūkuma radītajām izmaksām un viena pievienotās vērtības publikācija. Kopumā pēdējā likumdošanas perioda piecos gados no 2019. gada jūlija līdz 2024. gada jūnijam Eiropas Parlamenta Izpētes dienests sagatavoja 362 publikācijas Parlamenta komiteju atbalstam.

2.3. EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME

Eiropas Savienības Padome (“Padome”) 2024. gadā turpināja uzraudzīt, vai tiek rezultatīvi īstenoti secinājumi par subsidiaritātes principu un proporcionālītātes principu, ko Padome un Eiropadome pieņēma iepriekšējos gados (it īpaši tie, kas jau minēti šā gada pārskata iepriekšējā izdevumā)²³.

Eiropadome pievērsās arī jautājumiem, kas attiecas uz subsidiaritātes un proporcionālītātes principiem, it īpaši regulējuma vienkāršošanai un veidiem, kā samazināt regulatīvo slogu iedzīvotājiem, uzņēmumiem un dalībvalstīm. Eiropadomes ārkārtas sanāksmē 2024. gada 17. un 18. aprīlī ES līderi uzsvēra, ka “[t]iesiskajam regulējumam būtu jānodrošina juridiskā noteiktība un paredzamība, tam vajadzētu būt labāk integrētam, saskanīgam visās politikas jomās, atvērtam inovatīvām pieejām un digitālam pēc noklusējuma, vienlaikus samazinot administratīvo slogu, kas gulstas uz uzņēmumiem. Ņemot vērā Savienības ekonomisko struktūru, Komisijai, izstrādājot jaunus tiesību aktus, būtu jāpiemēro princips “vispirms domāt par mazajiem uzņēmumiem”.” ES līderi arī aicināja Komisiju “ievērojami samazināt uzņēmumiem un valstu iestādēm uzlikto administratīvo un regulatīvo slogu, novērst pārmērīgu regulējumu un nodrošināt ES noteikumu izpildi, un uzsver, cik svarīgi ir, lai dalībvalstis laikus un pareizi īstenotu ES tiesību aktus, izvairoties no pārmērīgas transponēšanas”.²⁴

Padome 2024. gada 24. maijā reaģēja, pieņemot divus secinājumu kopumus “Vienotais tirgus visu labā”²⁵ un “Konkurētspējīga Eiropas rūpniecība, kas virza mūsu zaļo, digitālu un noturīgu nākotni”²⁶.

- uzsverot, ka “pilnībā funkcionējoša vienotā tirgus pamatā ir jābūt subsidiaritātes un proporcionālītātes principam”²⁷;
- uzsverot, ka “ir steidzami un vērienīgi jāvienkāršo Savienības tiesiskais regulējums (*“choc de simplification”*)”²⁸;
- atgādinot “Padomes secinājumus par 2023. gada izaugsmes pētījumu un vienoto nodarbinātības ziņojumu”²⁹, kuros uzsvērts, cik svarīgi ir īstenot tādu politiku atbilstīgi Eiropas sociālo tiesību pīlāra principiem, kurā tiktu pienācīgi ņemtas vērā attiecīgās kompetences un subsidiaritātes un proporcionālītātes principi, uzmanību pievēršot pašreizējām un gaidāmām problēmām”³⁰.

2024. gadā Padome valstu parlamentiem nosūtīja vienu tiesību akta priekšlikumu, ko bija sagatavojusi Eiropas Investīciju banka³¹.

²³ It īpaši tie, kas jau minēti šā gada pārskata iepriekšējā izdevuma 2.3. iedaļā: Eiropadomes secinājumi par vienotā tirgus programmas izstrādes pabeigšanu (*EUCO* dokuments 17/18, II/2. un IV/15. punkts un *EUCO* dokuments 13/20, II/4. punkts, kā arī attiecībā uz īstenošanu – Padomes dokuments ST 11654/21). Padomes secinājumi par labāku regulējumu “Konkurētspējas un ilgtspējīgas, iekļaujošas izaugsmes nodrošināšana” (Padomes dokuments ST 6232/20, 2. un 12. punkts); Padomes secinājumi par “regulatīvajām smilškastēm” un eksperimentu klauzulām kā instrumentiem inovācijai labvēlīgam, nākotnes prasībām atbilstošam un noturīgam tiesiskajam regulējumam, kas spēj pārvarēt radikāli transformatīvus izaicinājumus digitālajā laikmetā (Padomes dokuments ST 13026/1/20 REV 1, 3. un 12. punkts); Padomes secinājumi par datu tehnoloģijām nolūkā uzlabot “labāku regulējumu” (OV C 241, 21.6.2021., 13. lpp.).

²⁴ *EUCO* 12/24, 19. un 20. punkts.

²⁵ Padomes dokuments ST 10298/24.

²⁶ Padomes dokuments ST 10127/24.

²⁷ Padomes dokuments ST 10298/24, I/1/4. punkts.

²⁸ Padomes dokuments ST 10298/24, II/8. punkts.

²⁹ Padomes dokuments ST 6681/23 + COR 1.

³⁰ Padomes dokuments ST 10298/24, III/25. punkts.

³¹ Pieejams Padomes publiskajā reģistrā (CM 5236/24).

Papildus Līgumos noteiktajām prasībām Padome informē dalībvalstis saistībā ar valstu parlamentu pamatotiem atzinumiem par tiesību aktu priekšlikumiem. Padomes Ģenerālsēkretariāts 2024. gadā nosūtīja 14 pamatotus atzinumus, kas par 11 dažādiem tiesību aktu priekšlikumiem bija saņemti saskaņā ar protokolu Nr. 2, un 89 atzinumu, kas bija izdots politiskā dialoga ietvaros.

Katru gadu Padome saņem arī atzinumus par nelegislatīviem aktiem. Šis skaits pēdējos gados ir saglabājies stabils. 2024. gadā Padome saņēma 72 šādus atzinumus.

2.4. EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

Eiropas Reģionu komiteja (RK) ir strādājusi subsidiaritātes, proporcionalitātes un labāka regulējuma jomā, vadoties pēc 2020.–2025. gada pilnvaru termiņa prioritātēm, un ar savu darbību ir veicinājusi aktīvu subsidiaritātes kultūru. Tā pieņēma 53 atzinumus un 4 rezolūcijas³². Vairāk nekā puse no šiem atzinumiem³³ un rezolūcijām³⁴ ietvēra vai nu skaidras atsauces uz atbilstību subsidiaritātes principam un proporcionalitātes principam, vai arī konkrētus ieteikumus šīs atbilstības uzlabošanai.

Pašiniciatīvas atzinumā “Aktīva subsidiaritāte: ES labāka regulējuma programmas pamatprincips”³⁵ uzsvēta vajadzība pēc visaptverošas un integrētas pieejas visā lēmumu pieņemšanas ciklā, sistemātiski, konsekventi un pastāvīgi izmantojot dažādus labāka regulējuma instrumentus, piemēram, novērtējumus, kas aptver subsidiaritāti, proporcionalitāti, teritoriālo ietekmi un lauku aspektu iestrādāšanu. Pēc tam RK Labāka regulējuma un aktīvas subsidiaritātes vadības grupa (*BRASS-G*) pieņēma ieteikumu kopumu “RK labāka regulējuma politikas un rīkkopas izstrāde un uzlabošana”³⁶, kuru mērķis ir racionalizēt un vēl vairāk konsolidēt RK labāka regulējuma instrumentus. Subsidiaritātes 11. konference³⁷ par tematu “Labāks regulējums un aktīva subsidiaritāte: atslēgas Eiropas Savienībai, kas sniedz rezultātus”, bija īpaši nozīmīga, jo tā sakrita ar jaunā iestāžu pilnvaru termiņa sākumu. Konferencē secinājumos³⁸ arī tika aicināts īstenot šo visaptverošo pieeju tematā “Labāks regulējums un aktīva subsidiaritāte: atslēgas Eiropas Savienībai, kas sniedz rezultātus”.

RK Labāka regulējuma un aktīvas subsidiaritātes vadības grupa (*BRASS-G*) ir vadījusi RK dažādos labāka regulējuma instrumentus, nodrošinot saskaņotību un sinerģiju starp tiem un veicinot vietējo un reģionālo pašvaldību ieguldījumu labākā ES regulējumā visā tās īstenošanas ciklā no koncepcijas izstrādes līdz *ex post* izvērtējumam. Tas ietvēra tendenču un jautājumu agrīnas

³² Pilnīgu informāciju skatīt [EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/).

³³ 26 no kopumā 53 atzinumiem. No 53 atzinumiem 10 ir par tiesību aktiem, un 7 ir atsauce uz subsidiaritātes principu. Pārējie 43 atzinumi neattiecas uz tiesību aktu priekšlikumiem, un vajadzības gadījumā tajos var atsaukties uz subsidiaritātes principu saskaņā ar RK Reglamenta 55. panta 2. punktu, 19 no tiem ir minēta subsidiaritāte, savukārt 24 atzinumi uz to skaidri neatsaucas.

³⁴ Divas no četrām rezolūcijām. RK rezolūcijā “[Stāvoklis ES reģionos un pilsētās un nākamās Eiropas Komisijas politiskās pamatnostādnes 2024.–2029. gadam](#)” uzsvērts, ka aktīva subsidiaritāte un vietējo un reģionālo pašvaldību pilnīga iesaiste ir būtiska ES tiesiskā regulējuma uzlabošanai. Komiteja atbalsta Dragi ziņojuma priekšlikumus pārdomāti un aktīvi piemērot subsidiaritāti, kā arī uzsver nepieciešamību stiprināt administratīvās spējas valsts, reģionālā un vietējā līmenī.

³⁵ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202405366&qid=1703059324693.

³⁶ “RK labāka regulējuma politikas un rīkkopas izstrāde un uzlabošana” rekomendācijas un to pielikums “RK labāka regulējuma pasākumu ilgtspējas nodrošināšana un uzlabošana”. Līdzīgi arī pētījumā “[Iezīmējot kursu uz labāku ES likumdošanu: ES līgumu optimizācija, izmantojot iestāžu sadarbību ar Eiropas Reģionu komiteju](#)” tika analizēti esošie ES un RK labāka regulējuma instrumenti un procesi un izskatītas iespējas tos uzlabot vai izveidot jaunus instrumentus un procesus pašreizējā Līgumu satvarā un ar iespējamiem Līgumu grozījumiem.

³⁷ <https://cor.europa.eu/en/plenaries-events/11th-subsidiarity-conference>.

³⁸ <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2024-03670-00-00-tcd-ref-en.pdf/content>.

apzināšanas posmus (izmantojot stratēģisko prognozēšanu), politikas izstrādi (izmantojot subsidiaritātes un proporcionalitātes uzraudzību, teritoriālās ietekmes novērtējumus un lauku aspektu iestrādāšanu), tiesību aktu pārskatīšanu (koncentrējoties uz īstenošanu, izmantojot *RegHub* tīklu) un iespējamu politikas pārskatīšanu (izmantojot RK ieguldījumu platformā “Gatavi nākotnei”).

RK subsidiaritātes uzraudzības³⁹ pamatā bija 2024. gada darba programma subsidiaritātes jomā⁴⁰, kurā kā uzraudzības prioritātes tika noteiktas trīs Komisijas 2024. gada darba programmas iniciatīvas, ņemot vērā to nepārprotamo politisko nozīmi vietējām un reģionālajām pašvaldībām. RK pieņēma un publicēja atzinumus par visām trim iniciatīvām⁴¹. Subsidiaritātes un proporcionalitātes apsvērumu apmaiņu starp vietējām un reģionālajām pašvaldībām veicināja RK Subsidiaritātes ekspertu grupa⁴² subsidiaritātes novērtēšanai par subsidiaritātes darba programmas iniciatīvām un Subsidiaritātes uzraudzības tīkls⁴³, it īpaši izmantojot ieguldījumu no *REGPEX* partneriem⁴⁴, kuri iesniedza septiņus viedokļus⁴⁵.

Saskaņā ar atjaunoto teritoriālās ietekmes novērtēšanas stratēģiju⁴⁶ RK pieņēma atzinumu par Eiropas teritoriālās sadarbības nākotni⁴⁷. Tajā uzsvērts, ka Eiropas Telpiskās plānošanas novērošanas tīkls ir svarīgs politikas instruments teritoriālo zināšanu attīstīšanai un zināšanu trūkuma mazināšanai.

RK turpināja uzsvērt lauku aspektu iestrādāšanas nozīmi, gada ziņojumā “Stāvoklis reģionos un pilsētās”⁴⁸ aicinot izstrādāt stratēģijas lauku attīstības un teritoriālās kohēzijas atbalstam un pieņemot “Lauku pakta koordinācijas grupas deklarāciju par lauku apvidu nākotni un lauku attīstības politiku Eiropas Savienībā”⁴⁹.

RK sadarbībā ar Komisiju turpināja piemērot *ex post* labāka regulējuma instrumentus, piedaloties platformā “Gatavi nākotnei”. Divi RK locekļi tika iecelti par ziņotājiem⁵⁰ diviem no astoņiem 2024. gada atzinumiem. RK *RegHub* tīkls 2024. gadā rīkoja četras apspriešanās, no kurām divās tika atbalstīti atzinumi “Gatavi nākotnei”.

RK atjaunināja savu “Praktisko rokasgrāmatu par subsidiaritātes principa ievērošanas uzraudzību

³⁹ <https://cor.europa.eu/en/our-work/cooperations-and-networks/subsidiarity-monitoring-network>.

⁴⁰ <https://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/Publications/Documents/cor-2023-04735-07-00-nb-tra-en.pdf>.

⁴¹ ENVE-VII/050 “ES klimata politikas nākotne: kā mitigācijas mērķrādītājus saskaņot ar pielāgošanās problēmām”; ENVE-VII/047 “Ceļā uz ūdens resursu noturīgu apsaimniekošanu cīņā pret klimata krīzi ES zilā kursa ietvaros”; ENVE-VII/045 “Eiropas Vēja enerģijas rīcības plāns”.

⁴² <https://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/whatis/Pages/Subsidiarity-Expert-Group.aspx>.

⁴³ https://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/Documents/SMN%20-%20List%20of%20Network%20Partners/SMN_List_of_Network_Partners.pdf.

⁴⁴ Subsidiaritātes uzraudzības tīkla apakšgrupa, kurā pulcējas parlamenti vai asamblejas, kas pārstāv reģionus ar likumdošanas pilnvarām.

⁴⁵ Šie viedokļi ietver nostājas, ko pieņēmuši atsevišķi reģionālie parlamenti (Augšaustrijas pavalsts parlamenti, Katalonijas reģionālais parlaments, Friuli- Venēcijas Džūlijas reģionālā asambleja un Bavārijas federālās zemes parlaments) un reģionālās valdības (Lejasaustrijas federālās zemes valdība).

⁴⁶ <https://cor.europa.eu/en/our-work/commissions/coter/territorial-impact-assessment>.

⁴⁷ COTER-VII/038 “Eiropas teritoriālās sadarbības nākotne pēc 2027. gada”.

⁴⁸ https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/news/new-cor-report-regions-call-strategies-supporting-rural-development-and-territorial-cohesion_en.

⁴⁹ https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/publications/rural-pact-coordination-group-rpcg-declaration-future-rural-areas-and-rural_en.

⁵⁰ *Mark Speich* (DE/PPE) atzinumam “Eiropas Reģionālās attīstības fonda un Taisnīgas pārkārtošanās fonda novērtējums” un *Anne Karjalainen* (FI/PSE) atzinumam “Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+) novērtējums”.

un tā pārkāpumu apstrīdēšanu”⁵¹. Tas nodrošina visaptverošu satvaru subsidiaritātes principa izpratnei RK konsultatīvajā darbā jaunāko norišu atspoguļošanai.

Saistībā ar sadarbību ar citām ES iestādēm RK parakstīja atjaunotus sadarbības nolīgumus gan ar Komisiju, gan ar Eiropas Parlamentu. Pirmajā⁵² galvenā uzmanība ir pievērsta daudzlīmeņu pārvaldībai un subsidiaritātei, otrajā⁵³ – labākam regulējumam un teritoriālās ietekmes novērtējumiem. Abos uzsvērts, ka ES politikas veidošanā ir vajadzīga lielāka vietējā un reģionālā līmeņa iesaiste, un tajos ir iekļautas stingras atsauces uz labāku regulējumu un efektīvu subsidiaritātes kontroli.

2.5. EIROPAS SAVIENĪBAS TIESA

2024. gadā Eiropas Savienības Tiesa (Tiesa) pasludināja vairākus spriedumus saistībā ar subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa piemērošanu.

Attiecībā uz subsidiaritātes principu, šajā gadījumā pēc tādas valsts konkurences iestādes lūguma, kas jau bija sākusi rīkoties šajā lietā, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisijas pilnvaras uzsākt procedūru saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 1/2003 tika īstenotas atbilstoši Padomes Regulas (EK) Nr. 1/2003 11. panta 6. punkta prasībām un šādu pilnvaru īstenošanu nevar uzskatīt ne par attiecīgās dalībvalsts prerogatīvu aizskārums, ne par subsidiaritātes principa pārkāpumu⁵⁴.

Citā lietā Vispārējā tiesa precizēja, ka protokolā Nr. 2 par subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa piemērošanu valstu parlamentiem ir piešķirta loma tikai attiecībā uz subsidiaritātes principa ievērošanu, nevis proporcionalitātes principa ievērošanu⁵⁵.

Attiecībā uz proporcionalitātes principu Tiesa precizēja prasības, kas izriet no Savienības likumdevēja principa, kad tas īsteno plašo rīcības brīvību jomās, kurās tiek izdarītas politiskas, ekonomiskas vai sociālas izvēles. Spriedumā par vairāku dalībvalstu celtajām sūdzībām pret mobilitātes paketi, ko Savienības likumdevējs pieņēma 2020. gada jūlijā, Tiesa atgādināja, ka likumdevējam ir jāpierāda, ka tas ir pareizi īstenojis savu rīcības brīvību, ņemot vērā visus būtiskos faktorus un apstākļus, kas raksturo situāciju, kuru bija paredzēts reglamentēt ar tiesību aktu⁵⁶. Tāpēc likumdevējam ir jāspēj skaidri un nepārprotami izklāstīt pamata faktiskie apstākļi, kas bija jāņem vērā, lai pamatotu šajā tiesību aktā iekļautos apstrīdētos pasākumus un no kuriem bija atkarīga tam piešķirtās rīcības brīvības īstenošana. Attiecībā uz formu, kādā šie pamatdati tiek reģistrēti, Tiesa nosprieda, ka likumdevējs var ņemt vērā ietekmes novērtējumus un jebkuru citu informācijas avotu. Tā atcēla noteikumu, ar kuru ievieš pienākumu transportlīdzekļiem, ko izmanto starptautiskos pārvadājumos, ik pēc astoņām nedēļām atgriezties darbības centrā

⁵¹ Nodrošina visaptverošu pamatu subsidiaritātes principa izpratnei RK konsultatīvajā darbā. https://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/Publications/SiteAssets/Pages/Publicationsandstudies-/Guide_on_Subsidiarity_Reviewed_2024.pdf.

⁵² III nodaļā galvenā uzmanība pievērsta “Subsidiaritātes un proporcionalitātes īstenošanai, daudzlīmeņu pārvaldībai un labākam regulējumam”.

⁵³ Sadarbība labāka regulējuma un aktīvas subsidiaritātes jomā, izmantojot ES tiesību aktu teritoriālās ietekmes novērtējumus, kuros RK savlaicīgi sniegs ziņojumus Eiropas Parlamentam, un kuras ietvaros abas puses var piedalīties viena otras sanāksmēs šo ziņojumu apspriešanai.

⁵⁴ Vispārējās tiesas 2024. gada 2. oktobra spriedums – *Crown Holdings* un *Crown Cork & Seal Deutschland Holdings*/Komisija, T-587/22, ECLI:EU:T:2024:661, 75.–81. punkts (iesniegta pārsūdzība: lieta C-855/24 P).

⁵⁵ 2024. gada 27. novembra spriedums – *Nord Stream 2 AG*/Eiropas Parlaments un Padome, T-526/19 RENV, ECLI:EU:T:2024:864, 310.–311. punkts (iesniegta pārsūdzība: lieta C-118/25 P).

⁵⁶ 2024. gada 4. oktobra spriedums – Lietuvas Republika u. c./Eiropas Parlaments un Padome, no C-541/20 līdz C-555/20, ECLI:EU:C:2024:818, 218.–220. un 240.–244. punkts.

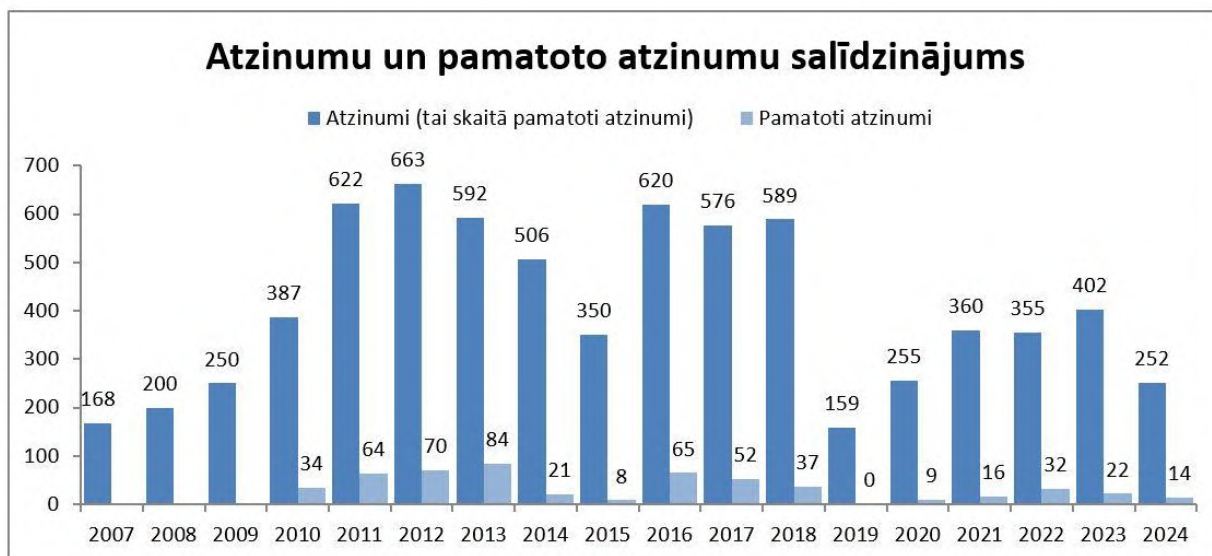
dalībvalstī, kurā attiecīgais transporta uzņēmums veic uzņēmējdarbību⁵⁷, un kas tika pievienots tekstam likumdošanas sarunu laikā. Tiesa nosprieda, ka likumdevēji nav iesnieguši un skaidri un nepārprotami izklāstījuši pamatdatus, uz kuru pamata šis pienākums tika noteikts un no kuriem bija atkarīga to rīcības brīvības īstenošana. Tādējādi tie nav pierādījuši, ka to rīcībā bija pietiekama informācija, kas ļautu tiem novērtēt transportlīdzekļu atgriešanās pienākuma samērīgumu⁵⁸. Tā kā likumdevēji nav pierādījuši, ka tie ir izvērtējuši tiesību normas samērīgumu, Tiesai nebija jāpārbauda, vai tā ir samērīga.

2024. gadā valsts parlamenta palāta (Francijas *Assemblée nationale*) pirmo reizi izmantoja protokolā Nr. 2 paredzēto iespēju celt prasību Tiesā, pamatojoties uz subsidiaritātes principa pārkāpumu, lai lūgtu atcelt leģislatīvu aktu (Regulu (ES) 2024/1351 par patvēruma un migrācijas pārvaldību)⁵⁹.

3. SUBSIDIARITĀTES KONTROLES MEHĀNISMA PIEMĒROŠANA VALSTU PARLAMENTOS

3.1. PĀRSKATS

Valstu parlamenti turpināja pārbaudīt tiesību aktu priekšlikumu atbilstību subsidiaritātes principam. Tā rezultātā Komisija no valstu parlamentiņiem saņēma **14 pamatotus atzinumus**⁶⁰ 2024. gadā⁶¹, kas ir institucionālās pārejas gads, kurā sakarā ar mazāku skaitu jauno leģislatīvo un politisko iniciatīvu valstu parlamenti parasti iesniedz mazāk atzinumu.

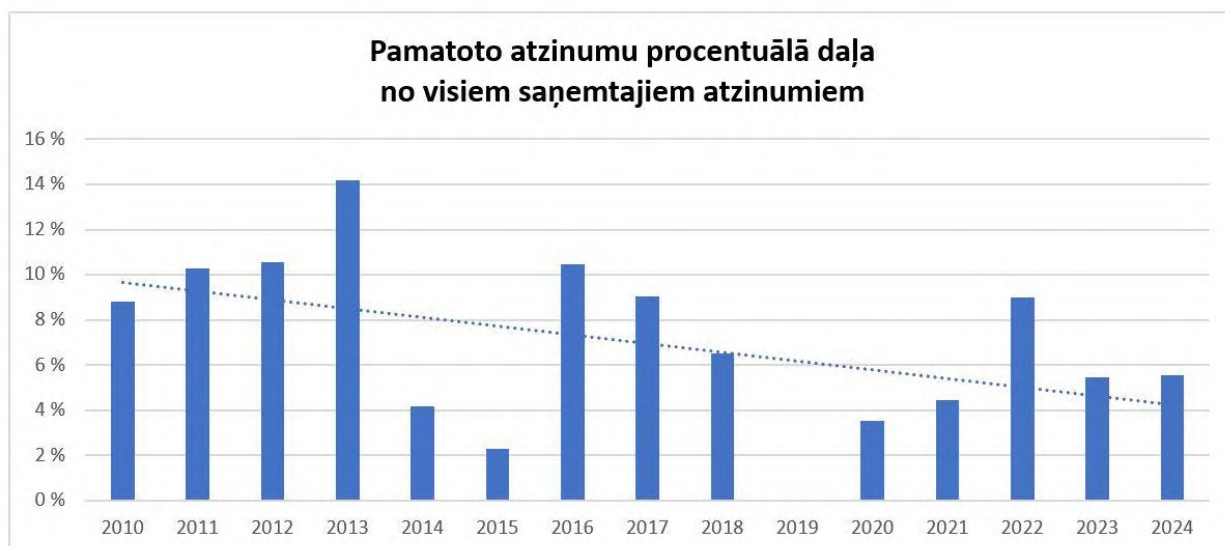
⁵⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2020/1055 (2020. gada 15. jūlijs) (OV 2020, L 249, 17. lpp.) 1. punkta 3. apakšpunkts, ciktāl ar to Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1071/2009 (2009. gada 21. oktobris), ar ko nosaka kopīgus noteikumus par autopārvadātāja profesionālās darbības veikšanas nosacījumiem, 5. pantā ir iekļauts 1. punkta b) apakšpunkts. (OV 2009, L 300, 51. lpp.).

⁵⁸ 2024. gada 4. oktobra spriedums – Lietuvas Republika u. c./Eiropas Parlaments un Padome, 718.–737. punkts.

⁵⁹ Lieta: C-553/24: <https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/5616/oj/eng>; Lieta patlaban ir izskatīšanā.

⁶⁰ Saskaņā ar Protokolu Nr. 2 ikviens valsts parlaments vai ikviena kāda valsts parlamenta palāta astoņu nedēļu laikā no leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas dienas var nosūtīt kādā no ES oficiālajām valodām sagatavotu pamatotu atzinumu, kurā paskaidrots, kāpēc tā uzskata, ka attiecīgais projekts neatbilst subsidiaritātes principam. Sk. arī 61. zemsvītras piezīmi.

⁶¹ Šis skaitlis attiecas uz to pamatoto atzinumu kopskaitu, kuri 2024. gadā saņemti no parlamentu palātām atbilstīgi protokolam Nr. 2. Skatīt arī 1. pielikumā sarakstu ar Komisijas dokumentiem, par kuriem Komisija saņēma pamatotus atzinumus.

Piezīme. Punktētā līnija atspoguļo lejupejošu tendenču līniju.

Tāpat kā iepriekšējos divos gados, 2024. gadā lielu daļu no visiem pamatotajiem atzinumiem sagatavoja viens valsts parlaments – Zviedrijas *Riksdag*. 2024. gadā tas sniedza 6 pamatotus atzinumus, kas atbilst vairāk nekā 40 % no kopējā atzinumu skaita. Pārējie argumentētie atzinumi 2024. gadā tika saņemti no Francijas *Sénat* (2), Īrijas *Oireachtas Houses* (2), Čehijas *Poslanecká sněmovna* (1), Itālijas *Camera dei Deputati* (1), Ungārijas *Országgyűlés* (1) un Maltas *Kamra tad-Deputati* (1). Tas nozīmē, ka 2024. gadā 8 no 39 valstu parlamentiem vai palātām sniedza pamatotus atzinumus, un šis skaits atbilst iepriekšējiem gadiem.

Raugoties no tematiskā viedokļa, 2024. gadā saņemtie 14 pamatoti atzinumi bija vienmērīgi sadalīti un attiecās uz 11 dažādiem Komisijas priekšlikumiem, no kuriem neviens nesaņēma vairāk par 3 pamatotiem atzinumiem, kas atbilda situācijai iepriekšējā gadā. Priekšlikums, par kuru tika saņemts vislielākais pamatoto atzinumu skaits, bija priekšlikums “Uzņēmējdarbība Eiropā: ienākumu nodokļu sistēma” (*BEFIT*), par kuru tika saņemti 3 pamatoti atzinumi, kuriem ir 6 balsis⁶². Tas bija tuvu robežvērtībai, lai būtu jāsniedz Komisijas apkopotā atbilde⁶³, taču tālu no “dzeltenās kartītes”, kas liktu Komisijai pamatot sava priekšlikuma saglabāšanu, grozīšanu vai atsaukšanu. Vienīgais cits priekšlikums, par kuru tika sniegts vairāk nekā 1 argumentēts atzinums, bija priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko izveido saskaņotas prasības iekšējā tirgū attiecībā uz trešo valstu vārdā veiktas interešu pārstāvības pārredzamību, par kuru tika iesniegti 2 pamatoti atzinumi, kuriem bija 4 balsis. Par pārējiem 9 priekšlikumiem tika sniegts tikai 1 argumentēts atzinums.

Nākamajā 3.2. iedaļā ir aplūkoti nozīmīgākie gadījumi, kuros priekšlikumi ir saņēmuši vairāk nekā vienu pamatotu atzinumu. Pilnīga informācija par visiem pamatotajiem atzinumiem ir sniegta 1. pielikumā.

⁶² Katras valsts parlamentam ir divas balsis. Divpalātu sistēmās gadījumā katrai palātai ir viena balss.

⁶³ Komisija ir apņēmusies atbildēt ar apkopotu atbildi, ja par kādu priekšlikumu tiek sniegts “ievērojams” pamatoto atzinumu skaits (“ievērojams” šajā kontekstā nozīmē, ka pamatoto atzinumu skaits atbilst vismaz septiņām valstu parlamentu balsīm), pat ja par priekšlikumu nav sagatavots pietiekami liels pamatoto atzinumu skaits, lai sasniegtu “dzeltenās kartītes” robežvērtību, kas liek veikt tiesību akta projekta obligātu pārskatīšanu. “Dzeltenās kartītes” robežvērtība tiek sasniegta, ja no valstu parlamentiem saņemtie pamatoti atzinumi pārstāv vismaz trešdaļu no visām valstu parlamentiem piešķirtajām balsīm (proti, 18 no 54 balsīm). Attiecībā uz leģislatīvo aktu projektiem, kas iesniegti saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, robežvērtība ir viena ceturtdaļa balsu (14 no 54).

3.2. NOZĪMĪGĀKIE GADĪJUMI

Par priekšlikumu iniciatīvai “**Uzņēmējdarbība Eiropā: ienākumu nodokļu sistēma**” (*BEFIT*)⁶⁴ tika sniegti trīs pamatoti atzinumi⁶⁵ un politiskā dialoga ietvaros četri atzinumi⁶⁶, kuros paustas bažas par darbības jomu, subsidiaritāti un grafiku. Visos pamatotajos atzinumos un vienā politiskā dialoga atzinumā tika apgalvots, ka ES nav kompetenta tiešo nodokļu jomā. Lielākajā daļā atzinumu tika arī apgalvots, ka šā priekšlikuma ietekme uz dalībvalstīm nav pienācīgi novērtēta un ir neskaidra. Vairākas palātas uzsvēra, kā to ieskatā šis priekšlikums varētu kaitēt attiecīgajām valstīm, piemēram, ka peļņas pārdale drīzāk nāktu par labu lielām dalībvalstīm (Īrijas *Houses of the Oireachtas*), ka vienota nodokļu bāze kaitētu valsts struktūrai (Vācijas *Bundesrat*) vai ka priekšlikums varētu ierobežot valsts ieguldījumu ietekmi inovācijas atbalstam (Polijas *Senat*). Vācijas *Bundesrat* arī noraidīja pārrobežu zaudējumu segšanas iespēju un ierosināja atlikt priekšlikuma īstenošanu, apgalvojot, ka 2028. gadā ir pārāgri apvienot visus dažādos nodokļu modeļus. Itālijas *Camera dei Deputati* uzskatīja, ka priekšlikums atbilst subsidiaritātes principam, un kopumā atbalstīja tā mērķus, piemēram, izveidot kopīgus noteikumus ar nodokli apliekamo ienākumu aprēķināšanai (lielām) uzņēmumu grupām, kas darbojas ES. Tajā pašā laikā tā norādīja, ka ir jāveic turpmāki pasākumi virzībā uz uzņēmumu ienākuma nodokļa sistēmām, jo minimālie noteikumi, kas attiecas tikai uz ar nodokli apliekamām bāzēm, paši par sevi nav pietiekami negodīgas nodokļu konkurences ES samazināšanai. Dažādi parlamenti arī norādīja uz administratīvā sloga palielināšanos, ko šis priekšlikums radītu gan uzņēmumiem, gan pārvaldes iestādēm.

Savās atbildēs Komisija apgalvoja, ka priekšlikumā ir ievēroti subsidiaritātes un proporcionalitātes principi, jo tā mērķis ir tikai noteikt kopīgus noteikumus lielu uzņēmumu grupu ar nodokli apliekamo ienākumu noteikšanai. Tā ir norādījusi, ka priekšlikums neierobežo valstu kompetenci nodokļu jomā, jo dalībvalstīm joprojām būtu autonomija pašām noteikt savas nodokļu likmes un politiku. Attiecībā uz iespējamiem riskiem, kas saistīti ar vienotas nodokļu bāzes izveidi, Komisija norādīja, ka priekšlikums ir izstrādāts, lai samazinātu atbilstības nodrošināšanas izmaksas, vienlaikus radot vienlīdzīgus konkurences apstākļus visā ES. Tāpat Komisija norādīja, ka ar priekšlikumu veiktā vienkāršošana un saskaņošana padarītu ES pievilcīgāku ieguldījumiem, tādējādi novēršot jebkādu negatīvu ietekmi. Līdzīgā veidā tā atsauca uz ietekmes novērtējumu. Tā bija aplēsusi, ka saskaņā ar jaunākajiem datiem priekšlikums varētu samazināt atbilstības nodrošināšanas izmaksas par līdz pat 65 %. Attiecībā uz grafiku, atzīstot, ka ir vajadzīgs pietiekami ilgs laiks pielāgošanās nodrošināšanai, Komisija ir norādījusi, ka priekšlikumā ir paredzēts četrarpus gadu pārejas periods pēc tā ierosinātās īstenošanas 2028. gada 1. jūlijā. Komisija arī vērsa uzmanību uz administratīvo procedūru vienkāršošanu, izmantojot vienotu un vienkāršotu noteikumu kopumu ar nodokli apliekamo ienākumu aprēķināšanai, kas ļauj panākt administratīvā sloga samazinājumu. Komisija arī uzsvēra, ka priekšlikuma mērķis nav panākt pēc iespējas lielāku saskaņotību starp valstu nodokļu sistēmām.

Par priekšlikumu par **trešo valstu vārdā veiktas interešu pārstāvības pārredzamību**⁶⁷ tika saņemti divi pamatoti atzinumi un pieci atzinumi politiskā dialoga ietvaros. Francijas *Sénat*, Ungārijas *Országgyűlés*, Itālijas *Senato della Repubblica* un Itālijas *Camera dei Deputati* puda šaubas par to, vai ir lietderīgi izmantot Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 114. pantu kā vienīgo direktīvas juridisko pamatu. *Országgyűlés*, kā arī Īrijas *Dáil* un *Seanad Éireann* pamatotos atzinumos argumentēja, ka priekšlikums pārkāpj subsidiaritātes principu, jo ar to

⁶⁴ COM(2023) 532 final.

⁶⁵ Īrijas *Dáil* un *Seanad Éireann*, Maltas *Kamra tad-Deputati*, Zviedrijas *Riksdag*.

⁶⁶ Vācijas *Bundesrat*, Polijas *Senat*, Itālijas *Camera dei Deputati* un Čehijas *Senát*.

⁶⁷ COM(2023) 637 final – Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko izveido saskaņotas prasības iekšējā tirgū attiecībā uz trešo valstu vārdā veiktas interešu pārstāvības pārredzamību un groza Direktīvu (ES) 2019/1937.

nosaka maksimālu saskaņošanu un ierobežo dalībvalstu rīcības brīvību. Tas, iespējams, samazinātu pārredzamības standartus tiem, kuriem ir stingrāki noteikumi. Šim argumentam piekrita arī *Camera dei Deputati* un Francijas *Sénat*. *Országgyűlés* apšaubīja ES līmeņa rīcības nepieciešamību un pievienoto vērtību, norādot, ka spēkā esošie valstu noteikumi ir pietiekami un ka gandrīz puse dalībvalstu šo jomu nereglamentē vispār. Turklāt Čehijas *Senát* lūdza tās valdību neatbalstīt priekšlikumu, ja vien tas netiks būtiski grozīts, un Nīderlandes *Eerste Kamer* nosūtīja jautājumu sarakstu par šo priekšlikumu.

Savās atbildēs Komisija paskaidroja LESD 114. panta izmantošanu, norādot, ka priekšlikums ir piemērots, lai aptvertu pakalpojumu sniedzējus vienotajā tirgū un novērstu atšķirības starp dalībvalstu noteikumiem, kas ietekmē iekšējā tirgus darbību. Tā norādīja, ka priekšlikumā ir ievērots subsidiaritātes princips, jo tas attiecas uz pārrobežu jautājumiem, kurus dalībvalstis atsevišķi nevar efektīvi atrisināt. Tā arī uzsvēra, ka ierosinātie pasākumi ir samērīgi ar mērķi nodrošināt pārredzamību. Turklāt Komisija uzsvēra ES līmeņa regulējuma pievienoto vērtību nolūkā novērst iekšējā tirgus sadrumstalotību un pievērsties trešo valstu veikto interešu pārstāvības darbību transnacionālajam raksturam, kam nepieciešama koordinēta pieeja. Tā pamatoja maksimālas saskaņošanas pieeju nolūkā novērst regulējuma arbitrāžu un radīt vienlīdzīgus konkurences apstākļus, samazinot atbilstības nodrošināšanas izmaksas un izvairoties no sacensības par zemākiem regulatīvajiem standartiem.

4. RAKSTISKS POLITISKAIS DIALOGS AR VALSTU PARLAMENTIEM

Papildus subsidiaritātes kontroles mehānismam, kas izveidots ar protokolu Nr. 2, Komisijas attiecības ar valstu parlamenti ietver arī citus pasākumus, konkrēti politisko dialogu, kas tika uzsākts 2006. gadā. Šis dialogs atvieglo rakstisku viedokļu apmaiņu par Komisijas iniciatīvām, kurās valstu parlamenti vēlas sniegt ieguldījumu, kā arī par jautājumiem, ko tie vēlas izvirzīt pēc savas iniciatīvas. Komisija 2024. gadā ievērojami uzlaboja veidu, kādā tā publisko valstu parlamentu atzinumus un pamatotos atzinumus, kā arī atbildes uz tiem. Tā izveidoja jaunu tiešsaistes datubāzi⁶⁸, kas ar vairākām filtrēšanas iespējām ļauj lietotājiem vieglāk piekļūt pilnam atzinumu un atbilžu kopumam kopš priekšsēdētāja Junkera Komisijas darbības sākuma 2014. gadā.

Turklāt politiskais dialogs ietver arī mutisku dimensiju, kas aprakstīta 5. nodaļā.

4.1 VISPĀRĒJAS PIEZĪMES

Valstu parlamenti 2024. gadā Komisijai iesniedza **252 atzinumus**, kas ir ievērojams samazinājums salīdzinājumā ar 402 atzinumiem 2023. gadā, bet tipisks rādītājs institucionālās pārejas gadam. Tomēr salīdzinājumā ar ļoti izteiktajām atšķirībām, kas novērotas 2019. gadā, kad atzinumu skaits bija par 73 % mazāks nekā 2018. gadā, 2024. gadā samazinājums bija mērenāks – tikai par 33 % mazāk atzinumu nekā 2023. gadā. Urzulas fon der Leienas vadītās Komisijas pirmā pilnvaru termiņa laikā saņemto atzinumu kopējais skaits joprojām ir ievērojami mazāks nekā Ž. M. Barozu otrajai Komisijai un Ž. K. Junkera Komisijai.

Valstu parlamenti turpināja izmantot dažādos saziņas veidus, ko piedāvā politiskais dialogs. Šajā ziņā īpaši svarīgi atzīmēt divus pašiniciatīvas atzinumus, ko ierosināja Lietuvas *Seimas*. Tie tika apspriesti īpašā parlamentu grupas sanāksmē, gatavojoties *COSAC* plenārsēdei 2024. gada novembrī, un pēc tam šos atzinumus ar vairāku palātu parakstiem nosūtīja Komisijai (vienu ar 11 papildu palātu parakstiem un otru ar 10 papildu palātu parakstiem). Lai nodrošinātu saskanību

⁶⁸ <https://national-parliaments-opinions.ec.europa.eu/home>

ar metodiku, ko Komisija ir izmantojusi šā gada ziņojuma iepriekšējos izdevumos⁶⁹, šajos divos dokumentos kopā ir sniegti 23 atzinumi. Šai pieejai ir vēl citas sekas, kas ir atspoguļotas un komentētas šajā ziņojumā, piemēram, ievērojami lielāks pašiniciatīvas atzinumu īpatsvars (36 atzinumi salīdzinājumā ar vidēji 10 atzinumiem iepriekšējos gados) un tas, ka 2024. gadā politiskajā dialogā ar Komisiju atkal piedalījās divas palātas, kas nebija piedalījušās kopš 2016. gada.

Rūpīgāk aplūkojot šos 252 atzinumus, redzams, ka 119 (47 %) ir saistīti ar tiesību aktu priekšlikumiem, uz kuriem attiecas subsidiaritātes kontroles mehānisms⁷⁰, un 14 no tiem ir pamatoti atzinumi (5,6 % no kopējā skaita). Pārējie 133 atzinumi (53 %) skar galvenokārt nelegislatīvas iniciatīvas (lielākoties paziņojumus, bet arī baltās grāmatas un atsevišķas sabiedriskās apspriešanas) vai arī ir pašiniciatīvas atzinumi, kas nav tieši saistīti ar Komisijas iniciatīvu (36 atzinumi). Sadalījums ir līdzīgs tam, kāds bija iepriekšējā pārejas gadā, proti, 2019. gadā.

Komisijā valstu parlamentu vai palātu izvirzītie jautājumi tiek darīti zināmi attiecīgajiem Komisijas locekļiem un Komisijas dienestiem, kuri arī sagatavo atbildes. Tādējādi tiesību aktu priekšlikumu gadījumā tos paziņo Komisijas pārstāvjiem, kas piedalās likumdevēju sarunās.

4.2. DALĪBA UN DARBĪBAS JOMA

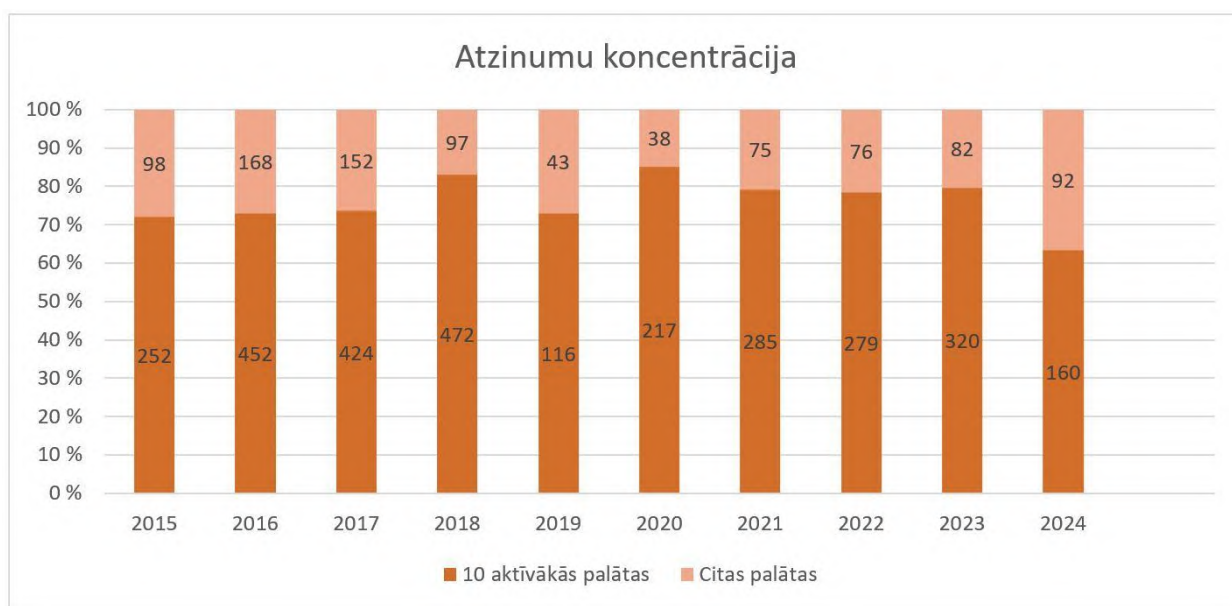
Tāpat kā iepriekšējos gados, Komisijai nosūtīto atzinumu skaits ievērojami atšķīrās starp valstu parlamentiem. Daļēji jau minēto kopīgi parakstīto pašiniciatīvas atzinumu dēļ 2024. gadā līdz

⁶⁹ Saskaņā šā gada ziņojuma iepriekšējos izdevumos izmantoto metodiku, ja atzinumu kopīgi parakstījušas vairākas palātas, tas atbilst tādām atzinumu skaitam kā to palātu skaits, kuras to ir parakstījušas. Agrāk bija ierasts, ka Komisija saņem līdzparakstītus atzinumus no Čehijas (divpalātu parlaments), Ungārijas (vienpalātu parlaments), Polijas (divpalātu parlaments) un Slovākijas (vienpalātu parlaments) palātām, tādējādi veidojot sešus atzinumus.

⁷⁰ Papildu informāciju par subsidiaritātes kontroles mehānismu un politisko dialogu skatīt vietnē https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/adopting-eu-law/relations-national-parliaments_en. Uz tiesību aktu priekšlikumiem, kas attiecas uz politikas jomām, kurās ES ir ekskluzīva kompetence, neattiecas valstu parlamentu veikta subsidiaritātes kontrole.

6 palātām⁷¹ no 39 palātām samazinājās⁷² to valstu parlamentu vai palātu skaits, kas *nesniedza* atzinumus. Tas nozīmē, ka rakstiskajā politiskajā dialogā *neiesaistījās* tikai 3 dalībvalstu⁷³ parlamenti. No 33 palātām, kas piedalījās, 6 palātas⁷⁴ to darīja tikai ar kopīgi parakstīto pašiniciatīvas atzinumu starpniecību.

Desmit aktīvākās palātas izdeva 160 atzinumus (63,5 % no to kopskaita). Tas ir vērā ņemams izņēmums no iepriekšējos 9 gados novērotās tendences⁷⁵, kad 10 aktīvākās palātas sniedza vidēji aptuveni 80 % no visiem atzinumiem. 2024. gadā 10 aktīvākās palātas bija Rumānijas *Camera Deputaților* (41), Itālijas *Camera dei Deputati* (26), Spānijas *Cortes Generales* (18), Vācijas *Bundesrat* (17), Čehijas *Senát* (16), Rumānijas *Senat* (15), Čehijas *Poslanecká sněmovna* (14), Francijas *Sénat* (13), Itālijas *Senato della Repubblica* (12) un Zviedrijas *Riksdag* (11). Deviņas no tām bija vienas no aktīvākajām palātām arī 2023. gadā. Šā dokumenta 2. pielikumā ir norādīts katras palātas iesūtīto atzinumu skaits.

Līdzīgi kā iepriekšējos gados, dažādu valstu parlamentu vai palātu atzinumi atšķīrās arī pēc būtības. Daži parlamenti vai palātas galvenokārt pievērsās tam, lai pārbaudītu, vai Komisijas priekšlikums atbilst subsidiaritātes un proporcionālītātes principiem⁷⁶, savukārt citi sniedza sīkākas piezīmes par priekšlikumu saturu vai nosūtīja pašiniciatīvas atzinumus, kuros nebija atsauces uz konkrētu Komisijas priekšlikumu. Komisija 2024. gadā saņēma 38⁷⁷ pašiniciatīvas atzinumus par plašu tematu loku – no ES kosmosa tiesībām, ārējo robežu aizsardzības, lauksaimnieciskās izcelsmes nitrātu radīta ūdens piesārņojuma līdz publiskajam iepirkumam. Vairāk nekā vienā pašiniciatīvas atzinumā aplūkoti temati bija kopējā lauksaimniecības politika pēc 2027. gada, situācija Tuvajos Austrumos un 2004. gada paplašināšanās 20. gadadiena, kā arī iepriekš minētie Lietuvas *Seimas* kopīgi parakstītie pašiniciatīvas atzinumi par sašķidrinātās dabasgāzes importa no Krievijas apturēšanu un par ārējo robežu aizsardzību. Valstu parlamenti

⁷¹ Skatīt 3. pielikumu.

⁷² 2023. gads: 9; 2022. gads: 7; 2021. gads: 8; 2020. gads: 12; 2019. gads: 17; 2018. gads: 10.

⁷³ Bulgārijas, Dānijas un Austrijas valsts parlamenti. 2023. gads: 6; 2022. gads: 5.

⁷⁴ Kipras *Vouli ton Antiprosopon*, Igaunijas *Riigikogu* (iepriekšējais atzinums saņemts 2016. gadā), Latvijas *Saeima* (iepriekšējais atzinums saņemts 2016. gadā), Polijas *Sejm*, Somijas *Eduskunta* un Vācijas *Bundestag*.

⁷⁵ 2023. gads: 80 %, 2022. gads: 79 %, 2021. gads: 79 %, 2020. gads: 85 %, 2019. gads: 73 %, 2018. gads: 83 %, 2017. gads: 74 %, 2016. gads: 73 %.

⁷⁶ Piemēram, Spānijas *Cortes Generales* un Portugāles *Assembleia da República*.

⁷⁷ 23 no tiem bija abi Lietuvas *Seimas* kopīgi parakstītie pašiniciatīvas atzinumi par sašķidrinātās dabasgāzes importa no Krievijas apturēšanu un ārējo robežu aizsardzību.

sniedza atzinumus par dažādām baltajām grāmatām par izejošajām investīcijām, eksporta kontroli, iespējām palielināt atbalstu pētniecībai un izstrādei, kas ietver tehnoloģijas ar divējāda lietojuma potenciālu, un par tematu “Kā pārvaldīt Eiropas digitālās infrastruktūras vajadzības?”. Lai gan politiskā dialoga intensitāte 2024. gadā samazinājās, bija vērojama ievērojama koncentrēšanās uz atsevišķiem priekšlikumiem, kuri piesaistīja ievērojamu uzmanību no valstu parlamentiem, pretēji pamatotajiem atzinumiem, kas, kā norādīts iepriekš, lielākoties bija izklaidēti starp dažādiem priekšlikumiem.

4.3. POLITISKĀ DIALOGA IETVAROS SNIEGTO ATZINUMU GALVENIE TEMATI

Lielākā daļa atzinumu bija sniegti par turpmāk norādītajiem priekšlikumiem.

1. Komisijas 2024. gada darba programma (10 atzinumi⁷⁸).
2. Priekšlikums Direktīvai par seksuālas vardarbības pret bērniem, bērnu seksuālas izmantošanas un seksuālu vardarbību pret bērniem atspoguļojošu materiālu apkarošanu⁷⁹ (8 atzinumi).
3. Priekšlikums pārskatīt Direktīvu par Eiropas Uzņēmumu padomēm, priekšlikums par policijas sadarbības uzlabošanu saistībā ar migrantu kontrabandas un cilvēku tirdzniecības novēršanu, atklāšanu un izmeklēšanu un Eiropola atbalsta palielināšanu šādu noziegumu novēršanai un apkarošanai, *BEFIT* priekšlikums* un priekšlikums par trešo valstu vārdā veiktas interešu pārstāvības pārredzamību* (katram 7 atzinumi).
4. Priekšlikums Stažēšanās direktīvai un priekšlikums, ar ko paredz minimālos noteikumus, lai novērstu un apkarotu neatļautas ieceļošanas, tranzīta un uzturēšanās ES atbalstīšanu (katram 6 atzinumi).

Turklāt šā gada ziņojuma iepriekšējā izdevuma rezultātā 2024. gadā tika sniegti divi atzinumi, kas ir aplūkoti šīs iedaļas beigās.

Tāpat kā iepriekšējos gados 8 valstu parlamenti analizēja **Komisijas 2024. gada darba programmu**⁸⁰, par kuru tika sniegti 10 atzinumi (7 atzinumi 2024. gadā un 3 atzinumi 2023. gadā⁸¹). Tas ir vienāds ar atzinumu skaitu, kas saņemti par Komisijas 2023. gada darba programmu. Šie atzinumi atspoguļoja dažādu palātu veikto analīzi par programmas prioritātēm saistībā ar to valsts politiku. Saskaņā ar *COSAC* 42. pusgada ziņojumu⁸² Komisijas darba programmu dažādos līmeņos iekšēji apspriež gandrīz 90 % palātu: gandrīz vienmēr Savienības lietu komiteju līmenī, aptuveni pusē no tām – citās komitejās un vairāk nekā vienā trešdaļā – plenārsēdēs.

Valstu parlamentu atzinumi par 2024. gada darba programmu atklāja vienprātību par būtiskajām ES problēmām. Tika pausts plašs atbalsts Ukrainai, Eiropas aizsardzības industriālās stratēģijas izstrādei un paplašināšanās procesa paātrināšanai, pamatojoties uz nopelniem un ES vērtībām. Daudzas palātas uzsvēra, cik svarīgas ir ārpolitikas partnerības, piemēram, ar Āfriku, un pastāvīgs atbalsts Austrumu partnerībai un dienvidu kaimiņreģionam. Vienprātība bija arī par

⁷⁸ Trīs tika saņemti 2023. gadā.

⁷⁹ 3. pielikumā ir uzskaitītas Komisijas iniciatīvas, par kurām tika iesniegti vismaz pieci atzinumi. Atzinumi, kas attiecas uz priekšlikumiem, kuri atzīmēti ar zvaigznīti (*), šajā iedaļā nav iekļauti, jo par tiem ir saņemti arī vismaz trīs pamatoti atzinumi, un tāpēc tie jau ir ietverti šā ziņojuma 3.2. iedaļā.

⁸⁰ COM(2023) 638 final – Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai, Komisijas 2024. gada darba programma – Rezultāti šodien un gatavība rītdienai

⁸¹ 2024. gadā atzinumus nosūtīja Horvātijas *Hrvatski Sabor*, Nīderlandes *Eerste* un *Tweede Kamer*, Lietuvas *Seimas*, Luksemburgas *Chambre des Députés*, Slovākijas *Národná Rada* un Rumānijas *Camera Deputaţilor* Francijas *Sénat*, Rumānijas *Senat* un Zviedrijas *Riksdag* katrs nosūtīja atzinumu 2023. gada decembrī.

⁸² <https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/download/file/8a8629a89279be0201927ba2f1630010/42nd+Bi-annual+Report+of+COSAC+final+version+adopted.pdf>.

nepieciešamību risināt klimata pārmaiņu problēmu, galveno uzmanību pievēršot 2040. gada samazināšanas mērķrādītāja noteikšanai un taisnīgas pārkārtošanās nodrošināšanai. Vairākas palātas uzsvēra ūdensapgādes noturības, ilgtspējīgas lauksaimniecības un pārtikas nodrošinājuma nozīmi. Turklāt valdība vienprātība par to, ka ir jāiet kopsolī ar mākslīgā intelekta izmantošanu un jāreglamentē tā izmantošana, kā arī jārisina migrācijas problēmas un seksuāla vardarbība pret bērniem un bērnu seksuāla izmantošana tiešsaistē, aicinot izstrādāt visaptverošus satvarus un veidot ciešāku sadarbību starp dalībvalstīm un starptautiskā mērogā. Citas svarīgas vienošanās jomas bija izglītības nozīme saistībā ar ierosināto kopīgo Eiropas diplomu, kā arī nepieciešamība samazināt birokrātiju un administratīvo slogu, lai veicinātu konkurētspēju un izaugsmi. Kopumā atzinumos uzsvērts, ka šo steidzamo problēmu risināšanai un spēcīgākas un noturīgākas Eiropas veicināšanai ir vajadzīga koordinēta ES pieeja.

Savās atbildēs Komisija atkārtoti apstiprināja apņemšanos turpināt atbalstīt Ukrainu, vienlaikus arī gatavojoties sekmīgam ES paplašināšanās procesam, kura mērķis ir veicināt ilgtermiņa mieru un stabilitāti Eiropā. Tā uzsvēra, ka paplašināšanās joprojām būs balstīta uz nopelniem, ievērojot pamatvērtības, tai skaitā cilvēktiesības un tiesiskumu. Tie arī turpmāk būs būtiski pievienošanās ES nosacījumi. Komisija atzinīgi novērtēja atbalstu tās darbībām aizsardzības jomā, uzsverot pirmās Eiropas aizsardzības industriālās stratēģijas iesniegšanu, un aicināja dalībvalstis palielināt ar aizsardzību saistītās investīcijas. Tā arī atsaucās uz priekšlikumu atjaunināt tiesisko regulējumu migrantu kontrabandas apkarošanai, apliecinot apņemšanos risināt ar migrāciju saistītas problēmas. Komisija arī uzsvēra apņemšanos nodrošināt, ka zaļā pārkārtošanās tiek īstenota taisnīgi un iekļaujoši un ka tiek īstenotas svarīgas iniciatīvas digitālās programmas virzīšanai. Šo iniciatīvu mērķis ir stiprināt Eiropas noturību un samazināt administratīvo slogu, palīdzot palielināt Eiropas uzņēmumu konkurētspēju. Attiecībā uz lauksaimniecību Komisija kā vērtīgu iespēju sadarboties ar lauksaimniekiem un citām galvenajām ieinteresētajām personām uzsvēra stratēģiskā dialoga uzsākšanu par ES lauksaimniecības nākotni.

Par priekšlikumu direktīvai par seksuālas vardarbības pret bērniem, bērnu seksuālas izmantošanas un seksuālu vardarbību pret bērniem atspoguļojošu materiālu apkarošanu⁸³ tika iesniegti astoņi atzinumi, tai skaitā viens pamatots atzinums. Čehijas *Poslanecká sněmovna* un Itālijas *Camera dei Deputati* apšaubīja nepieciešamību rīkoties ES līmenī, apgalvojot, ka daži priekšlikuma aspekti pārsniedz ES kompetenci. Francijas *Sénat* arī apgalvoja, ka tādi noteikumi kā “seksuālu vardarbību pret bērniem atspoguļojošu materiālu” definēšana nepamatoti aizskar valstu kompetences. No otras puses, Rumānijas *Camera Deputaților* norādīja, ka priekšlikumā nav paredzēta kriminālbildība par “seksuālu izspiešanu” vai “atriebības pornogrāfiju” kā atsevišķiem noziedzīgiem nodarījumiem, lai gan ir atzīts, ka tie kļūst arvien izplatītāki. Vairākas palātas (Itālijas *Camera dei Deputati*, Francijas *Sénat*, Rumānijas *Camera Deputaților*) apšaubīja priekšlikuma noteikumu, kas ļautu nevalstiskajām organizācijām atklāt un analizēt materiālus, kuros atspoguļota seksuāla vardarbība pret bērniem, minot iespējamus interešu konfliktus, vai arī to, ka tas drīzāk ir valstu iestāžu uzdevums. Vācijas *Bundesrat* norādīja, ka ES centra izveide seksuālas vardarbības pret bērniem novēršanai un apkarošanai veidotu papildu centrālās pārvaldības spējas ES līmenī, bet tai nevajadzētu radīt papildu administratīvo slogu dalībvalstīm.

Komisija savās atbildēs apgalvoja, ka priekšlikumā ir ievērots subsidiaritātes princips. Tā uzsvēra, ka uz draudiem kopīgot seksuālu vardarbību pret bērniem atspoguļojošus materiālus ar mērķi iegūt citus seksuālu vardarbību pret bērniem atspoguļojošus materiālus attiecas citi priekšlikuma noteikumi. Attiecībā uz nevalstisko organizāciju lomu Komisija paskaidroja, ka tās neuzņemsies uzdevumus, kas būtu jāveic valstu iestādēm. Tā vietā attiecīgie noteikumi bija nepieciešami nolūkā nodrošināt juridisko noteiktību attiecībā uz valstu palīdzības dienestu un līdzīgu organizāciju

⁸³ COM(2024) 60 final – Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par seksuālas vardarbības pret bērniem, bērnu seksuālas izmantošanas un seksuālu vardarbību pret bērniem atspoguļojošu materiālu apkarošanu, un ar kuru aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2004/68/TI (pārstrādāta redakcija).

darbību. Komisija ņēma vērā Vācijas *Bundesrat* ierosinājumu samazināt priekšlikumā prasītos datu vākšanas pienākumus, vienlaikus uzstājot, ka datu par profilaksi un palīdzību cietušajiem vākšana ir būtiska šajā jomā veikto pasākumu efektivitātes novērtēšanai.

Vairāki valstu parlamenti sniedza atzinumus par priekšlikumiem Regulai⁸⁴ (septiņi atzinumi, tai skaitā viens pamatots atzinums) par **policijas sadarbības uzlabošanu saistībā ar migrantu kontrabandas un cilvēku tirdzniecības novēršanu, atklāšanu un izmeklēšanu, kā arī par Eiropola atbalsta uzlabošanu šādu noziegumu novēršanā un apkarošanā** un Direktīvai⁸⁵ (seši atzinumi), **ar ko nosaka minimālos noteikumus, lai novērstu un apkarotu neatļautas ieceļošanas, tranzīta un uzturēšanās Savienībā atbalstīšanu**. Zviedrijas *Riksdag* pamatotajā atzinumā apgalvoja, ka daži priekšlikuma aspekti pārāk lielā mērā iejaucas dalībvalstu kompetencē, un aicināja padziļināti analizēt ierosināto pasākumu nepieciešamību un samērīgumu, it īpaši Eiropola darbības pilnvaru paplašināšanu. Tas sūdzējās, ka priekšlikumam nav pievienots ietekmes novērtējums. Vācijas *Bundesrat* kritizēja arī to, ka ar pašu regulu tiks izveidots Eiropolam piesaistīts centrs, uzskatīja, ka šis lēmums būtu jāatstāj Eiropola valdes ziņā, un secināja, ka priekšlikums kopumā būtu jāizskata saistībā ar proporcionalitātes ievērošanu. Tas aicināja precizēt Eiropola, *Eurojust* un *Frontex* uzdevumus, kā arī jaunajā centrā norīkoto ekspertu un sadarbības koordinatoru kompetenci. Itālijas *Camera dei Deputati* atzinīgi novērtēja ES jurisdikcijas paplašināšanu šajā jomā, taču pauda bažas par iespējamo administratīvo slogu, kas saistīts ar statistikas datu vākšanu un ziņošanu. Tā arī apgalvoja, ka ir jāpārskata izņēmumi attiecībā uz humānās palīdzības darbībām. Lai gan abas Čehijas palātas kopumā atbalstīja priekšlikumus, tās pauda bažas par iespējamo slogu valsts budžetam un sociālajai videi, kā arī par nepieciešamību precizēt un saskaņot noziedzīgus nodarījumus un sankcijas. Rumānijas *Camera Deputaților* uzsvēra, cik svarīgi ir skaidri nošķirt neatbilstīgas migrācijas veicināšanu un humānās palīdzības sniegšanu, un aicināja nodrošināt migrantu tiesību aizsardzību un palīdzību. Nīderlandes *Eerste Kamer* nosūtīja politisko grupu jautājumus par abiem priekšlikumiem, paužot bažas par Eiropola pilnvaru paplašināšanu un tās samērīgumu. Vairākas parlamentārās grupas savos jautājumos arī pauda bažas par ietekmi uz humānās palīdzības organizācijām, kuras, viņuprāt, pēdējos gados ir sistemātiski kriminalizētas, un aicināja precizēt atšķirību starp humāno palīdzību un cilvēku tirdzniecību.

Savās atbildēs Komisija paskaidroja, ka izveidojamais centrs uzlabotu koordināciju un atbalstu dalībvalstīm migrantu kontrabandas un cilvēku tirdzniecības apkarošanā. Atbildēs Zviedrijas *Riksdag* un Vācijas *Bundesrat* Komisija uzsvēra, ka, ņemot vērā šo noziegumu transnacionālo raksturu, priekšlikumi ir nepieciešami un samērīgi, lai efektīvi apkarotu migrantu kontrabandu un tirdzniecību. Turklāt tā ņēma vērā Itālijas *Camera dei Deputati* ierosinājumu precizēt izņēmumu attiecībā uz humānās palīdzības darbībām.

⁸⁴ COM(2023) 754 final – Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par policijas sadarbības uzlabošanu saistībā ar migrantu kontrabandas un cilvēku tirdzniecības novēršanu, atklāšanu un izmeklēšanu, kā arī par Eiropola atbalsta uzlabošanu šādu noziegumu novēršanā un apkarošanā un par Regulas (ES) 2016/794 grozīšanu

⁸⁵ COM(2023) 755 final – Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai, ar ko nosaka minimālos noteikumus, lai novērstu un apkarotu neatļautas ieceļošanas, tranzīta un uzturēšanās Savienībā atbalstīšanu, un aizstāj Padomes Direktīvu 2002/90/EK un Padomes Pamatlēmumu 2002/946 TI.

Par priekšlikumu **Stažēšanās direktīvai**⁸⁶ tika saņemti septiņi atzinumi, tai skaitā viens pamatots atzinums⁸⁷. Zviedrijas *Riksdag* savā pamatotajā atzinumā uzskatīja, ka priekšlikums ir pārāk tālejošs, pārsniedzot ES kompetenci attiecībā uz izglītību un piekļuvi sociālajam nodrošinājumam un atalgojumam, un tajā nav ņemtas vērā dalībvalstu atšķirīgās sistēmas un apstākļi. Politiskā dialoga atzinumos vairākas palātas norādīja, ka priekšlikumā ietvertā stažēšanās definīcija nav saderīga ar attiecīgajiem valstu tiesību aktiem, un uzskatīja, ka ir jāprecizē direktīvas piemērošanas joma. Viena palāta lūdza skaidrojumus par direktīvas piemērojamību stažieriem no trešām valstīm. Divas palātas vienkārši apstiprināja priekšlikuma atbilstību subsidiaritātes principam.

Savās atbildēs Komisija uzsvēra, ka priekšlikums attiecas tikai uz stažieru darba apstākļiem un neskār jautājumus, kas saistīti ar stažēšanās mācību vai apmācības saturu, vai stažieru piekļuvi sociālajam nodrošinājumam. Turklāt priekšlikumam pievienotajā ietekmes novērtējuma ziņojumā⁸⁸ tā atzina dalībvalstu atšķirīgās regulatīvās pieejas dažādiem stažēšanās veidiem. Komisija atkārtoti uzsvēra, ka priekšlikumā nav prasības dalībvalstīm pārklasificēt saskaņā ar valsts tiesību aktiem stažieriem piešķirto statusu vai izveidot jaunu statusu. “Stažēšanās” definīcijā apzināti nav iekļauta atsauce uz “darba attiecībām”, lai izvairītos no nepilnībām direktīvas piemērošanā tādu pastāvīgu darba tiesisko attiecību apkarošanai, kas krāpnieciski noformētas kā stažēšanās. Komisija arī apstiprināja, ka priekšlikums attieksies uz stažieriem no trešām valstīm, kuri stažējas ES.

Valstu parlamenti pievērsa ievērojamu uzmanību priekšlikumam direktīvai par **Eiropas Uzņēmumu padomju izveidi un pārnacionālas informēšanas un uzklauššanas tiesību efektīvu īstenošanu**⁸⁹, un par to tika saņemti septiņi atzinumi⁹⁰. Divas palātas sniedza labvēlīgus atzinumus, savukārt četras palātas pauda bažas, ka ierosinātie pasākumi palielinātu regulatīvo slogu un izmaksas uzņēmumiem, potenciāli ietekmējot to konkurētspēju. Dažas palātas arī lūdza skaidrojumu par pārnacionālu jautājumu definīciju. Vairākas palātas piekrita nepieciešamībai panākt dzimumu līdzsvaru, taču tās saskatīja problēmas saistībā ar fiksētām dzimumu kvotām Eiropas Uzņēmumu padomēs.

Savās atbildēs Komisija paskaidroja, ka priekšlikuma mērķis ir uzlabot darba ņēmēju informēšanas un uzklauššanas sistēmas efektivitāti starptautiskā līmenī un palielināt Eiropas Uzņēmumu padomju pievienoto vērtību darba ņēmējiem un uzņēmumiem. Komisija savā ietekmes novērtējumā apsvēra dažādus politikas risinājumus un nekonstatēja pierādījumus par iespējamu negatīvu ietekmi uz uzņēmumu izmaksām un cenu konkurētspēju, starptautisko konkurētspēju un inovācijas spēju. Komisija norādīja, ka, lai priekšlikumā definētu pārnacionālus jautājumus, ir nepieciešama cēloņsakarība starp vienā dalībvalstī ierosinātiem pasākumiem un izraisītām sekām citā dalībvalstī. Tas bija paredzēts, lai novērstu to, ka Eiropas Uzņēmumu padomēs tiek apspriesti tikai vietēja mēroga jautājumi, vienlaikus nodrošinot, ka šīs padomes ir iesaistītas gadījumos, kad vadības lēmumu sekas varētu ietekmēt darba ņēmējus vairāk nekā vienā dalībvalstī. Attiecībā uz

⁸⁶ COM(2024) 132 final – Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par stažieru darba nosacījumu uzlabošanu un nodrošināšanas panākšanu un tādu pastāvīgu darba tiesisko attiecību apkarošanu, kas krāpnieciski noformētas kā stažēšanās (“Stažēšanās direktīva”).

⁸⁷ Zviedrijas *Riksdag* (pamatots atzinums), Itālijas *Camera dei Deputati* (divi atzinumi, viens tikai par COM(2024) 132 final un viens attiecas arī uz COM(2024) 133 final), Itālijas *Senato*, Rumānijas *Senat*, Spānijas *Cortes Generales*, Portugāles *Assembleia da República*.

⁸⁸ SWD(2024) 67 final.

⁸⁹ COM(2024) 14 final – Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko attiecībā uz Eiropas Uzņēmumu padomju izveidi un darbību un pārnacionālas informēšanas un uzklauššanas tiesību efektīvu īstenošanu groza Direktīvu 2009/38/EK

⁹⁰ Čehijas *Poslanecká sněmovna*, Itālijas *Camera dei Deputati*, Itālijas *Senato*, Rumānijas *Senat*, Vācijas *Bundesrat*, Īrijas *Houses of the Oireachtas*, Spānijas *Cortes Generales*.

dzimumu līdzsvaru Komisija uzsvēra ierosinātos noteikumus, ka sarunu puses cenšas panākt dzimumu līdzsvaru ar nosacījumu, ka konkrētajā situācijā tas ir juridiski un faktiski iespējams, neskarot valstu tiesību aktus par darbinieku pārstāvju ievēlēšanu.

2024. gadā tika saņemti divi atzinumi par **2022. gada ziņojumu par subsidiaritātes principa un proporcionālītātes principa piemērošanu un attiecībām ar valstu parlamentiem**⁹¹. Zviedrijas *Riksdag*⁹² uzdeva jautājumu, i) kāpēc pēdējo gadu laikā ir samazinājies pamatoto atzinumu skaits, vienlaikus norādot uz acīmredzamu uzlabojumu Komisijas pamatojumos par tās priekšlikumu atbilstību subsidiaritātes principam kopš 2010. gada, ii) vai valstu parlamenti, kas nav iesnieguši iebildumus saskaņā ar subsidiaritātes kontroles mehānismu, to nedara, jo tiem nav iebildumu, vai arī tāpēc, ka tie neuzskata, ka šis mehānisms ir efektīvs vai piemērots, un iii) vai šie parlamenti izmanto alternatīvus ietekmes līdzekļus. Itālijas *Camera dei Deputati*⁹³ kritizēja Komisijas ziņojumu par to, ka tajā trūkst statistikas datu un informācijas par dažādiem aspektiem Komisijas atbildēs uz valstu parlamentu atzinumiem, piemēram, par to kvalitātes novērtēšanu. Tā arī aicināja veidot ciešākas saiknes starp Komisiju un valstu parlamentiem un sniedza vairākus ieteikumus likumdošanas procesa uzlabošanai, tai skaitā par detalizētākiem priekšlikumu pamatojumiem, valstu parlamentu lielāku iesaisti un labākiem ietekmes novērtējumiem. Tā arī uzsvēra, ka ir vajadzīga lielāka Padomes darbību pārredzamība un piekļuve tās dokumentiem, un ierosināja sākt debates par ES tiesību aktu mērķi un metodēm, it īpaši ņemot vērā iespējamo ES paplašināšanos.

Šie atzinumi būtu jāskata kopā ar pieprasījumiem un priekšlikumiem, ko valstu parlamenti kopīgi pāduši LXXII COSAC plenārsēdē 2024. gada oktobrī⁹⁴. Komisija atbildēja⁹⁵ uz bažām par valstu parlamentu pamatoto atzinumu skaita samazināšanos, paskaidrojot, ka tas, visticamāk, ir saistīts ar tās labāka regulējuma programmas un instrumentu sekmīgu piemērošanu un stingrākām subsidiaritātes ievērošanas pārbaudēm iniciatīvu sagatavošanas gaitā. Tāpat tā norādīja, ka samazinājums, šķiet, nav saistīts ar līdzvērtīgu valstu parlamentu veikto subsidiaritātes pārbažu samazinājumu, jo lielākā daļa iepriekšējo trīs gadu laikā politiskā dialoga ietvaros sniegto atzinumu attiecās uz priekšlikumiem, uz kuriem attiecas subsidiaritātes kontrole, un daudzos no šiem atzinumiem bija skaidri norādīts, ka tiesību aktu priekšlikumi atbilst subsidiaritātes principam. Šo apsvērumu apstiprināja valstu parlamentu atbildes uz anketu COSAC 42. pusgada ziņojuma sagatavošanai, kā arī Komisijas saņemtie atzinumi un pamatotie atzinumi, kuros norādīts, ka kopš 2019. gada subsidiaritātes pārbaudes ir veikušas vismaz 29 no 39 palātām (21 no 27 valstu parlamentiem). Pamatoti atzinumi nav vienīgais veids valstu parlamentu veikto subsidiaritātes pārbažu rezultātu paušanai.

Šajā sakarā Komisija atgādināja valstu parlamentu svarīgo lomu Eiropas konstitucionālajā sistēmā un ES politikas veidošanā. Tā arī uzsvēra savu atbalstu valstu parlamentiem un to subsidiaritātes pārbaudei, tai skaitā sniedzot detalizētas atbildes uz to atzinumiem un informējot attiecīgos Komisijas locekļus un dienestus par viņu bažām. Komisija arī uzsvēra, cik svarīgs ir politiskais dialogs ar valstu parlamentiem, kas tiem ļauj sniegt ieguldījumu Eiropas lēmumu pieņemšanas

⁹¹ COM(2023) 640 final, publicēts 2023. gada oktobrī.

⁹² <https://national-parliaments-opinions.ec.europa.eu/documents/download/20392> (SE versija: <https://national-parliaments-opinions.ec.europa.eu/documents/download/20391>).

⁹³ <https://national-parliaments-opinions.ec.europa.eu/documents/download/20388> (IT versija: <https://national-parliaments-opinions.ec.europa.eu/documents/download/20387>).

⁹⁴ Skatīt 5.2. iedaļu.

⁹⁵ C(2024) 5649 final, <https://national-parliaments-opinions.ec.europa.eu/documents/download/20407> (zviedru valodas redakcija: <https://national-parliaments-opinions.ec.europa.eu/documents/download/20408>), un C(2024) 7221 final, <https://national-parliaments-opinions.ec.europa.eu/documents/download/21001> (itāļu valodas redakcija: <https://national-parliaments-opinions.ec.europa.eu/documents/download/21000>).

procesā, un atzīmēja, ka daudzi valstu parlamenti izmanto šo iespēju iesaistīties procesa agrīnos posmos. Komisija mudināja valstu parlamentus piedalīties uzaicinājumos sniegt atsauksmes un sabiedriskajā apspriešanā un pauda vēlmi stiprināt dialogu ar valstu parlamenti, izmantojot izveidotos saziņas un sadarbības kanālus. Attiecībā uz Komisijas atbildi uz valstu parlamentu atzinumiem kvalitāti Komisija⁹⁶ atgādināja *COSAC* 37. pusgada ziņojumu⁹⁷, saskaņā ar kuru “lielākā daļa [valstu parlamentu palātu] norādīja, ka Eiropas Komisija galvenokārt ir pievērsusies jautājumiem, kas izvirzīti to atzinumos saistībā ar politisko dialogu”.

5. KONTAKTI, APMEKLĒJUMI, SANĀKSMES, KONFERENCES UN CITAS AKTIVITĀTES

5.1. Komisijas apmeklējumi valstu parlamentos un sanāksmes ar to pārstāvjiem

Mutiskais politiskais dialogs starp Komisiju un valstu parlamenti notiek dažādās formās. Tas ietver Komisijas locekļu un valstu parlamentu apmeklējumus, Komisijas locekļu dalību Eiropas Parlamenta organizētajās parlamentu komiteju sanāksmēs un konferencēs, piemēram, *COSAC* organizētās konferencēs, Komisijas brīfingos valstu parlamentu pastāvīgajiem pārstāvjiem Briselē un regulāru informācijas apmaiņu par Komisijas darba programmām.

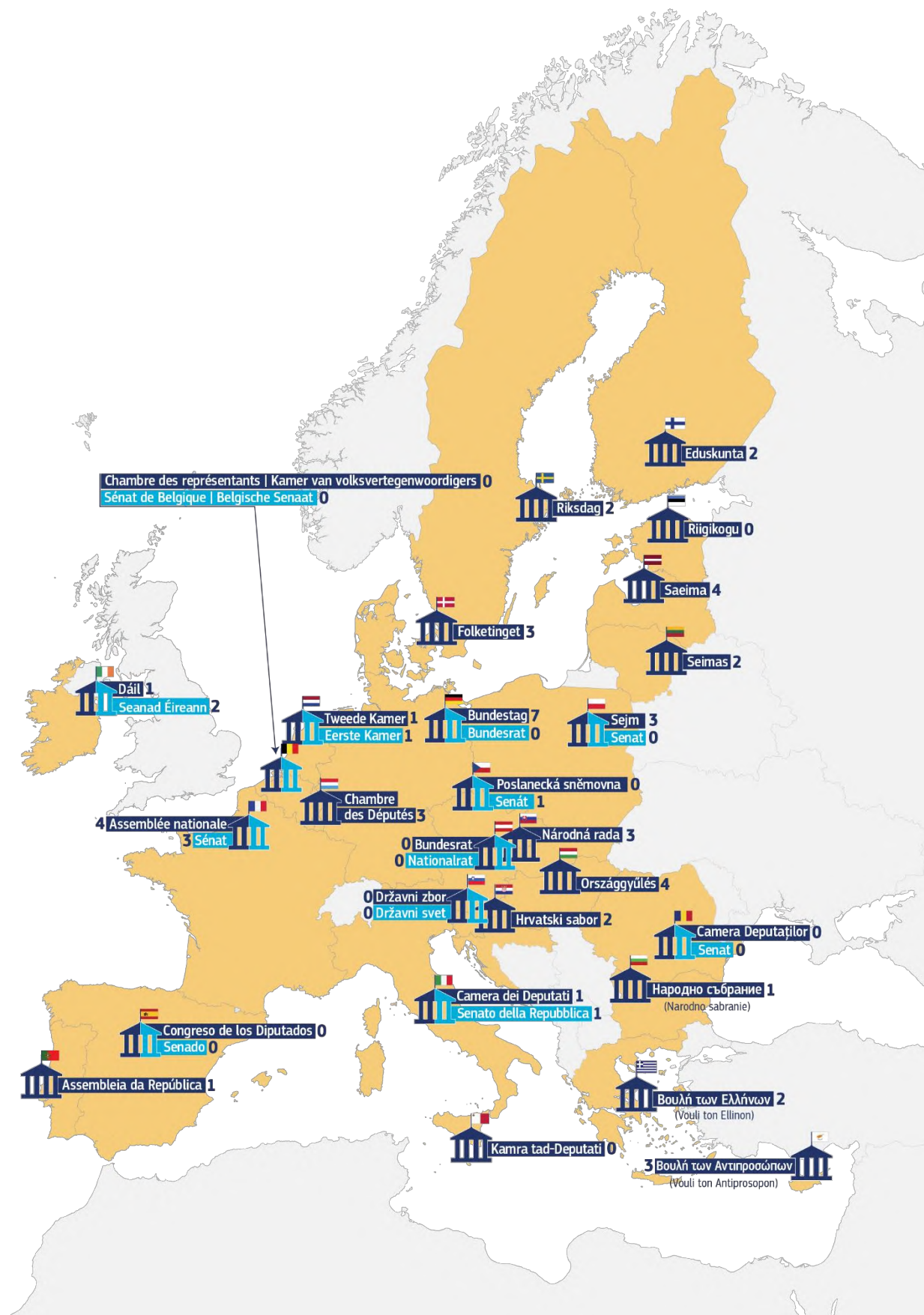
Komisijas locekļi 2024. gadā piedalījās 57 apmeklējumos valstu parlamentos un sanāksmēs ar to delegācijām, apmeklējot lielāko daļu palātu (24 no 39). Tas ir mazāk nekā četros iepriekšējos gados (127 apmeklējumi 2023. gadā, 143 apmeklējumi 2022. gadā, 130 apmeklējumi 2021. gadā, 101 apmeklējums 2020. gadā), bet ļoti līdzīgi apmeklējumu un sanāksmju skaitam iepriekšējā pārejas gadā (2019. gadā). (55) Komisiju 2024. gadā apmeklēja arī lielāks skaitu darbinieku grupu (dažos gadījumos kopā ar Parlamenta deputātiem) no dažādiem valstu parlamenti, vēloties iegūt tiešu informāciju par mijiedarbības veidiem un esošajiem saziņas kanāliem starp Komisiju un valstu parlamenti⁹⁸.

⁹⁶ C(2024) 7221 final, <https://national-parliaments-opinions.ec.europa.eu/documents/download/21001> (itāļu valodas redakcija: <https://national-parliaments-opinions.ec.europa.eu/documents/download/21000>).

⁹⁷ *COSAC* 37. pusgada ziņojums – Eiropas Savienības procedūru un prakses attīstība saistībā ar parlamentāro kontroli: <https://ipexl.europarl.europa.eu/IPEXL-WEB/download/file/082d29087ee8684c017f0e1b03990203/37th+Bi-annual+Report+of+COSAC.pdf> (7. lpp.).

⁹⁸ Šie pēdējie apmeklējumi nav atspoguļoti tālāk redzamajā kartē.

Komisijas locekļu apmeklējumu valstu parlamentos un sanāksmju ar to pārstāvjiem skaits 2024. gadā (kopā pa visām dalībvalstīm: 57)

5.2. Starpparlamentārās sanāksmes un konferences

2024. gadā Komisijas locekļi piedalījās turpmāk norādītajās starpparlamentārajās sanāksmēs un konferencēs⁹⁹:

- Eiropas lietu komiteju konference (*COSAC*)¹⁰⁰,
- Eiropas parlamentārā nedēļa¹⁰¹,
- Eiropola Kopīgā parlamentārās uzraudzības grupa¹⁰²,
- dažādas starpparlamentārās konferences (*IPC*)¹⁰³.

Pārskata periodā divas *COSAC* priekšsēdētāju sanāksmes (janvārī un jūlijā) un divas *COSAC* plenārsēdes (martā un oktobrī) tika sasauktas Beļģijā un Ungārijā – valstīs, kas tajā laikā bija Eiropas Savienības Padomes prezidentvalstis. Pēc katras plenārsesijas tika sagatavoti secinājumi¹⁰⁴, nostājas dokuments¹⁰⁵ un pusgada ziņojums. Viena no pēc *COSAC* marta plenārsēdes izdotā ziņojuma iedaļām bija paredzēta kā valstu parlamentu kopīgs ieguldījums stratēģiskajās pamatnostādnēs 2024.–2029. gadam, un šis bija jauninājums, kas netika novērots iepriekšējos institucionālās pārejas gados (2014. un 2019. gadā). Komisija sniedza rakstiskas atbildes uz *COSAC* pieņemtajiem nostājas dokumentiem¹⁰⁶.

COSAC sanāksmēs 2024. gadā tika apspriestas i) abu Padomes prezidentvalstu (Beļģijas un Ungārijas) prioritātes, ii) Eiropas sociālo tiesību pīlārs, iii) paplašināšanās un tās ietekme uz ES nākotni, iv) Eiropas likumdošanas programmu 2019.–2024. gadam pārskatīšana un Padomes stratēģiskās programmas 2024.–2029. gadam perspektīvas, v) dzimumu līdztiesības politika un sieviešu un vīriešu pārstāvība parlamentā, vi) atvērta stratēģiskā autonomija, demokrātija un tiesiskums, vii) pašreizējais stāvoklis saistībā ar ES paplašināšanos Rietumbalkānos un austrumos, viii) ES stāvoklis institucionālās pārejas gadā un 15 Lisabonas līguma piemērošanas gadi, ix) Eiropas demogrāfiskās tendences un atbildes pasākumi valstu un Eiropas līmenī un x) Eiropas drošība un aizsardzība. Komisāri Šmits, Bretons un Vārheji piedalījās divās *COSAC* sanāksmēs,

⁹⁹ Sīkāku informāciju skatīt Eiropas Parlamenta ziņojumā par Eiropas Parlamenta attiecībām ar valstu parlamentiem: <http://www.europarl.europa.eu/relnatparl/en/home/annual-reports.html>.

¹⁰⁰ *COSAC*, kurā Komisijai ir novērotājas statuss, ir vienīgais parlamentu forums, kas apstiprināts Līgumos, Protokolā Nr.1 par valstu parlamentu lomu ES. Papildu informāciju skatīt vietnē <https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/conferences/cosac>.

¹⁰¹ Eiropas parlamentārā nedēļa pulcē ES, kandidatvalstu un novērotāju valstu parlamentu deputātus, lai apspriestu ekonomikas, budžeta, vides un sociālos jautājumus. 2024. gadā tā notika 12. un 13. februārī. Priekšsēdētājas izpildvietnieks Dombrovskis uzstājās ar programmatiskiem ievadvārdiem atklāšanas sēdē. Komisāre Makginesa iepazīstināja ar viedokļu apmaiņu ar uzaicinātajiem politikas veidotājiem Ekonomikas un monetārās komitejas starpparlamentārajā komiteju sanāksmē. Komisārs Hāns teica ievadvārdus Budžeta komitejas starpparlamentārajā komiteju sēdē “No *NextGenerationEU* gūtās atziņas: valstu un ES perspektīvas par to, kā ES budžets var reaģēt krīzes laikā”.

¹⁰² Eiropola Kopīgās parlamentārās uzraudzības grupas 14. un 15. sanāksme notika 18. un 19. februārī Gentē (Beļģijā) un 12. novembrī Eiropas Parlamentā. Komisāre Jūhansone klātienē apmeklēja pirmo sanāksmi un sniedza video vēstījumu otrajā sanāksmē.

¹⁰³ Starpparlamentārajās konferencēs par kopējās ārpolitikas un drošības politikas un kopējās drošības un aizsardzības politikas jautājumiem (KĀDP/KDAP), kas notika 9. un 10. septembrī, piedalījās komisārs Vārheji un Augstais pārstāvis / priekšsēdētājas vietnieks Borels. Starpparlamentārajā konferencē par *SEGC* (oktobrī) komisāre Ferreira sniedza video vēstījumu.

¹⁰⁴ [LXXI COSAC pieņemtie secinājumi](#) un [LXXII COSAC pieņemtie secinājumi](#) (angļu un franču valodā).

¹⁰⁵ [LXXI COSAC pieņemtais nostājas dokuments](#) un [LXXII COSAC pieņemtais nostājas dokuments](#) (angļu un franču valodā).

¹⁰⁶ [Komisijas atbilde uz LXXI COSAC pieņemto nostājas dokumentu](#) (pielikums) un [Komisijas atbilde uz LXXII COSAC pieņemto nostājas dokumentu](#) (pielikums) (pieejams tikai angļu valodā).

un priekšsēdētājas izpildvietnieks Šefčovičs LXXII plenārsēdē sniedza videovēstījumu, kurā viņš uzsvēra, ka valstu parlamentiem arī turpmākajos piecos gados joprojām būs vadoša loma.

Attiecībā uz iesaistīšanos ES politikas veidošanā valstu parlamenti 2024. gada oktobra LXXII COSAC plenārsēdē kopīgi formulēja vairākus pieprasījumus un ierosinājumus. It īpaši viņi aicināja i) ieviest tiem netiešas likumdošanas iniciatīvas tiesības “zaļās kartītes” veidā, ii) uzlabot piekļuvi Padomes dokumentiem, iii) nodrošināt Komisijas locekļu regulāru dalību COSAC sanāksmēs, iv) pastiprināt dialogu starp valstu parlamentiem un Komisiju, jo īpaši tad, kad Komisija izstrādā savas stratēģiskās pamatnostādnes un gada darba programmas, un v) atvieglot subsidiaritātes pārbaudi, pagarinot valstu parlamentiem piešķirto termiņu no astoņām līdz desmit nedēļām un samazinot “dzeltenās kartītes” iedarbināšanas sliekšni līdz vienai ceturtdaļai nodoto balsu.

Savā atbildē Komisija piekrita COSAC, ka valstu parlamentiem ir izšķiroša nozīme demokrātisko vērtību stiprināšanā, pauda gatavību turpināt attīstīt dialogu ar tiem un mudināja tos agrāk iesaistīties politiskajā procesā – jau tad, kad tiek apsvērti un sagatavoti jauni tiesību akti ES līmenī. Šajā sakarā Komisija atzina valstu parlamentu kolektīvo ieguldījumu stratēģiskajā programmā 2024.–2029. gadam ar LXXI COSAC ieguldījumu, un mudināja uz šāda veida kolektīvo iesaisti nākotnē. Tā arī atzinīgi novērtēja politiskā dialoga ietvaros sniegtos valstu parlamentu atzinumus un informāciju par to prioritātēm saistībā ar jautājumiem, kas atspoguļoti pieņemtajās Komisijas darba programmās. Šāds ieguldījums var būt arī agrīns elements valstu parlamentu veiktajā pārbaudē par subsidiaritātes ievērošanu ES tiesību aktos. Komisija pieņēma zināšanai COSAC priekšlikumu vēl vairāk stiprināt valstu parlamentu veikto subsidiaritātes pārbaudi, pagarinot tās termiņu no astoņām līdz desmit nedēļām un samazinot “dzeltenās kartītes” iedarbināšanas sliekšni. Tomēr tā uzskatīja, ka intensīvāks politiskais dialogs un starpparlamentārās sanāksmes starp valstu parlamentiem un Komisiju¹⁰⁷ jau piedāvā iespējas vēl vairāk uzlabot subsidiaritātes un proporcionālītātes principu piemērošanu ES tiesību aktos tiešāk nekā šādi pasākumi, kam būtu nepieciešamas izmaiņas Līgumā.

6. REĢIONĀLO PARLAMENTU LOMA

Reģionālie parlamenti netieši piedalās subsidiaritātes pārbaudē. Kā paredzēts protokolā Nr. 2, veicot ES tiesību aktu projektu subsidiaritātes pārbaudi nolūkā izdot pamatotus atzinumus, katras valsts parlaments vajadzības gadījumā var apspriesties ar reģionālajiem parlamentiem, kuriem ir likumdošanas pilnvaras.

Reģionālo parlamentu deputāti ir pārstāvēti arī Eiropas Reģionu komitejā. Tā veic uzraudzību, izmantojot subsidiaritātes uzraudzības tīklu un savu tiešsaistes platformu, kas ir izstrādāta, lai sniegtu atbalstu reģionālo parlamentu ar likumdošanas pilnvarām dalībai agrīnās brīdināšanas mehānismā par subsidiaritāti (REGPEX)¹⁰⁸.

¹⁰⁷ Tāpat kā 2023. gadā arī 2024. gadā netika izmantota iespēja organizēt neformālas COSAC tiešsaistes viedokļu apmaiņas ar Komisijas locekļiem, kas tika izveidotas 2021. gadā un turpinājās 2022. gadā.

¹⁰⁸ <http://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/regpex/Pages/default.aspx>. Sīkāku informāciju par Eiropas Reģionu komitejas subsidiaritātes kontroles pasākumiem skatīt 2.4. iedaļā.

Līgumos nav skaidri paredzēta tieša Komisijas un reģionālo parlamentu mijiedarbība, taču Komisija ņem vērā to sniegtos apsvērumus un atbild uz tiem. Daži reģionālie parlamenti¹⁰⁹ turpināja iesniegt rezolūcijas Komisijai: 2024. gadā tika iesniegtas 38 rezolūcijas, kamēr 2023. gadā tādu bija 32, 2022. gadā – 72, 2021. gadā – 50, bet 2020. gadā – 33. Daži no tiem pievērsās konkrētiem Komisijas paziņojumiem¹¹⁰ un priekšlikumiem¹¹¹, savukārt citi pievērsās dažādiem citiem aktuāliem jautājumiem. Citi parlamenti piedalījās Komisijas rīkotajās sabiedriskajās apspriešanās, lai gan šo kanālu līdz šim ir aktīvi izmantojis tikai viens reģionālais parlaments, kas iesniedza atbildes vairākās Komisijas sāktajās sabiedriskajās apspriešanās¹¹². Viens reģionālais parlaments izmantoja citu kanālu, iesniedzot piecus atzinumus ar valsts parlamenta starpniecību¹¹³.

7. SECINĀJUMS

2024. gads bija pārejas gads, un tas bija jūtams dažādos Komisijas un valstu parlamentu attiecību aspektos. Salīdzinājumā ar iepriekšējiem četriem gadiem šī iemesla dēļ valstu parlamenti sniedza mazāk atzinumu, lai gan samazinājums nebija tik straujš kā iepriekšējā pārejas gadā, proti, 2019. gadā. Bija salīdzinoši mazāk atzinumu par priekšlikumiem, uz kuriem attiecas subsidiaritātes pārbaude; apmeklējumu un sanāksmju skaits bija mazāks, taču to skaits bija gandrīz tāds pats kā iepriekšējā pārejas gadā; un Komisijas locekļi mazāk piedalījās starpparlamentāros pasākumos.

Arī šajā gadījumā lielāko daļu pamatoto atzinumu sniedza vienas valsts parlaments, šajā gadījumā Zviedrijas *Riksdag*. Valstu parlamenti turpināja izrādīt lielu interesi par Komisijas darba programmu un sniedza 10 atzinumus par Komisijas 2023. gada darba programmu, kas ir tikpat

¹⁰⁹ Tie bija šādi reģionālie parlamenti: Valonijas, Briseles galvaspilsētas reģiona un Beļģijas vāciski runājošās kopienas (Beļģija), Bavārijas un Reinzelas-Pfalcas (Vācija), Baleāru salu, Basku zemes un Navarras (Spānija), Emīlijas-Romanjas (Itālija), Zaltburgas un Augšaustrijas (Austrija), Priekškarpatu (Polija), Vācijas un Austrijas reģionālo parlamentu priekšsēdētāju Eiropas konference, Dienvidtiroles Reģionālā asambleja, Beļģijas vāciski runājošās kopienas parlaments kopā ar Vācijas *Bundestag* un *Bundesrat*, Austrijas *Bundesrat*, Starpreģionālā parlamentu padome (Zāras un Reinzelas-Pfalcas (Vācija), Lielā austrumu reģiona (Francija), Luksemburgas (Luksemburga), Valonijas, Valonijas-Briseles federācijas un Beļģijas vāciski runājošās kopienas (Beļģija)). Aktīvākie reģionālie parlamenti bija Bavārijas (12 rezolūcijas) un Baleāru salu (11 rezolūcijas) parlamenti. Vācijas un Austrijas reģionālo parlamentu priekšsēdētāju Eiropas konference, Dienvidtiroles Reģionālā asambleja, Beļģijas vāciski runājošās kopienas parlaments kopā ar Vācijas *Bundestag* un *Bundesrat* un Austrijas *Bundesrat* izdeva trīs rezolūcijas, Beļģijas vāciski runājošās kopienas parlaments izdeva divas rezolūcijas un visi pārējie izdeva katrs pa vienai rezolūcijai.

¹¹⁰ 2023. un 2024. gada ES rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā (COM(2023) 309 final un COM(2024) 950 final), 2023. gada ziņojums par tiesiskumu (COM(2023) 800 final) un paziņojums “Rūpēs par nākotni: Eiropas 2040. gada klimata mērķrādītājs un ceļš uz klimatneitralitāti 2050. gadā, veidojot ilgtspējīgu, taisnīgu un pārticīgu sabiedrību” (COM(2024) 63 final).

¹¹¹ Priekšlikums Padomes ieteikumam par sociālās ekonomikas pamatnosacījumu izstrādi (COM(2023) 316 final), priekšlikums Padomes ieteikumam “Eiropa kustībā – mācību mobilitātes iespējas visiem” (COM(2023) 719 final), grozītais priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par mehānismu juridisku un administratīvu šķēršļu noņemšanai pārrobežu kontekstā (COM(2023) 790 final) un priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par augsnes monitoringu un noturību (Augsnes monitoringa akts) (COM(2023) 416 final).

¹¹² Bavārijas reģionālais parlaments iesniedza atsauksmes par 5 sabiedriskajām apspriešanām par iniciatīvām dažādās politikas jomās salīdzinājumā ar 6 2023. gadā un vairāk nekā 20 2022. gadā.

¹¹³ Flandrijas parlaments saskaņā ar Līgumu 51. deklarāciju, kas darbojas kā daļa no Beļģijas *valsts* parlamentārās sistēmas, ar Parlamentāro asambleju priekšsēdētāju konferences sekretariāta starpniecību nosūtīja piecus atzinumus, norādot adresi Beļģijas *Sénat/Senaat*. Tāpēc Komisija tos tehniski reģistrēja kā Beļģijas *Sénat/Senaat* atzinumus un atbildēja gan ar Beļģijas *Sénat/Senaat* starpniecību, gan tieši reģionālajam parlamentam.

daudz kā par 2022. gada dokumentu. Reģionālie parlamenti turpināja sadarbīties ar Komisiju, nosūtot vairāk rezolūciju par dažādiem aktuāliem jautājumiem nekā iepriekšējā gadā.

2024. gadā bija šādas ievērojamas un daļēji jaunas norises attiecībā uz šajā ziņojumā aplūkotojām tematiem:

- valstu parlamenti sagatavoja lielu skaitu uz nākotni vērstu pašiniciatīvas atzinumu,
- valstu parlamentu līdzdalība politiskajā dialogā bija nedaudz plašāka nekā iepriekšējos gados un mazāk koncentrēta aktīvākajos parlamentos/palātās,
- valstu parlamenti turpināja pētīt elastīgus veidus dalībai politiskajā dialogā, piemēram, tikšanās grupās un kopīga pašiniciatīvas atzinumu parakstīšana,
- divi valstu parlamenti sniedza atzinumus par iepriekšējo gada ziņojumu par subsidiaritāti un proporcionalitāti un attiecībām ar valstu parlamenti un cita starpā izteica viedokli par valstu parlamentu lomu,
- turklāt valstu parlamenti kopīgi ar *COSAC* starpniecību formulēja pieprasījumus un ierosinājumus, lai stiprinātu savu lomu ES politikas veidošanā, un Komisija uz tiem reaģēja konstruktīvi,
- valstu parlamenti bija iecerējuši kā kopīgu ieguldījumu stratēģiskajā programmā jaunajam iestāžu ciklam 2024.–2029. gadam izmantot LXXI *COSAC* 2024. gada marta ieguldījumu,
- valsts palāta pirmo reizi iesniedza Eiropas Savienības Tiesā prasību atcelt lēģislatīvu aktu, apgalvojot, ka regula pārsniedz ES iestāžu kompetenci un ir pretrunā subsidiaritātes principam¹¹⁴.

Attiecībā uz proporcionalitātes principa īstenošanu Eiropas Savienības Tiesa atcēla regulas noteikumu¹¹⁵, kas likumdošanas sarunu laikā tika pievienots Komisijas ierosinātajam tekstam. Tiesa nosprieda, ka likumdevēji nav pierādījuši, ka to rīcībā ir pietiekama informācija, lai tie varētu novērtēt un nepārprotami izklāstīt savu tiesību aktu grozījumu, ar kuriem tika ieviesta šī konkrētā tiesību norma, samērīgumu.

¹¹⁴ Tā kā tiesvedība turpinās, šī lieta (C-553/24) tiks aplūkota nākamajā gada ziņojuma izdevumā.

¹¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2020/1055 (2020. gada 15. jūlijs) 1. punkta 3. apakšpunkts (OV 2020, L 249, 17. lpp.).